

Broj 01/ *1476*

Podgorica, 07.06.2023.godine

UNIVERZITET CRNE GORE
-Odboru za doktorske studije-

PODGORICA

Predmet: Materijal za sjednicu Odbora

Poštovani,

U skladu sa članom 32. Pravila doktorskih studija, dostavljamo Vam materijal za narednu sjednicu Odbora za doktorske studije i to:

-Obrazac PD (Prijava teme doktorske disertacije) sa propratnom dokumentacijom za kandidata mr Ninu Perunović.

DEKAN
Mijat Jocović
Prof.dr Mijat Jocović

**UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA
DOKTORSKE STUDIJE**

Br. 01/1482
Podgorica, 07.06.2023.god.

Na osnovu čl. 64. Statuta Univerziteta Crne Gore, člana 33. Pravila doktorskih studija, Vijeće Ekonomskog fakulteta je na sjednici održanoj 07.06.2023.godine donijelo

O D L U K U

1. Predlaže se Komisija za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije „**Analiza uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije**“ i kandidatkinje **mr Nine Perunović** u sastavu:
  - Dr Nikola Milović, redovni profesor, Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, mentor;
  - Dr Mijat Jocović, redovni profesor, Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, član;
  - Dr Tamara Backović, docent, Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, član.
2. Odluka se dostavlja Centru za doktorske studije UCG na dalji postupak.

O B R A Z L O Ž E N J E

Kandidatkinja **mr Nina Perunović** se obratila Komisiji za doktorske studije sa Prijavom teme doktorske disertacije (obrazac PD) i zahtjevom da se imenuje Komisija za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije „**Analiza uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije**“ i kandidata.

Komisija za doktorske studije je, nakon razmatranja dokumentacije i zahtjeva kandidata, predložila Vijeću fakulteta da donese Odluku da se imenuje Komisija za ocjenu podobnosti teme doktorske disertacije „**Analiza uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije**“ i kandidatkinje **mr Nine Perunović**.

Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu.

DOSTAVLJENO:

- a/a
- referentu doktorskih studija,
- Centru za doktorske studije.

DEKAN
Mijat Jocović
Prof.dr Mijat Jocović

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	mr Nina Perunović
Fakultet	Ekonomski fakultet Podgorica
Studijski program	Doktorske studije ekonomije
Broj indeksa	2/19
Ime i prezime roditelja	Željko Perunović
Datum i mjesto rođenja	07.07.1994. Podgorica
Adresa prebivališta	Ul. Veselina Đuranovića br.7, 81000 Podgorica
Telefon	+38269293693
E-mail	ninaperunovic@yahoo.com / nina.perunovic.me@gmail.com
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	<p>2019 – danas Doktorske studije Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore</p> <p>2021– 2022 Postdiplomske akademske magistarske studije - MSc (60 ECTS) Birkbeck, University of London</p> <p>2017– 2019 Postdiplomske akademske magistarske studije - MSc (60 ECTS) Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, prosječna ocjena 9.83</p> <p>2013– 2017 Osnovne akademske studije - BSc (240 ECTS) Ekonomski fakultet Podgorica, Univerzitet Crne Gore, prosječna ocjena 9.39</p> <p>2009– 2013 Srednje obrazovanje Gimnazija „Slobodan Škerović“ Podgorica</p> <p>2001– 2009 Osnovno obrazovanje JU Osnovna škola „Sutjeska“ Podgorica</p>
Radno iskustvo	<p>Februar 2019 – danas Samostalna savjetnica za ekonomska pitanja, Služba za ostvarivanje izvršne funkcije gradonačelnice</p>

	<p>Glavni grad Podgorica Novembar 2022 – Februar 2023 Demonstrator Ekonomski fakultet, Univerzitet Crne Gore Novembar 2018 – Februar 2019 Referent prodaje, Sektor za poslovne korisnike Crnogorski Telekom AD Januar 2018 – Oktobar 2018 Taktički izvršilac kupovine, Sektor finansija Crnogorski Telekom AD Oktobar 2017 – Januar 2018 Pripravnik, Sektor za rezidencijalne korisnike (AmCham stipendista) Crnogorski Telekom AD April 2017 – Jun 2017 Pripravnik BILD Studio Oktobar 2016 – Maj 2017 Program ambassador WAT Montenegro Novembar 2016 – April 2017 Pripravnik Fidelity Consulting</p>
Popis radova	<p>Perunovic, N. and Barovic, A. (2022). Correlation between the rise of COVID-19 cases and Montenegrin's government new economic plan, <i>Journal of Public Health, Oxford University Press</i>, https://doi.org/10.1093/pubmed/fdac016</p>
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Analiza uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije
Na engleskom jeziku	Analysis of the impact of the Competition Policy on the development of the Common Market in the European Union
Obrazloženje teme	
<p>Koncept politike konkurencije je kamen temeljac Evropske unije (EU), još od ciljeva postavljenih u Rimskom ugovoru i leži u samom srcu napora za uspostavljanje zajedničkog tržišta. Promovišući slobodno kretanje kapitala, robe, ljudi i usluga, antimonopolska pravila su postala imperativ da bi se zaustavili ekonomski akteri u urušavanju istih. Politika konkurencije je politika koja obezbjeđuje ekonomski rast, inovacije i prosperitet i sprječava koncentraciju ekonomske moći u rukama nekoliko pojedinaca ili firmi, ili države. Nadalje, zajedničko tržište je</p>	

jedan od najznačajnijih događaja u novijoj istoriji ekonomskih integracija, ali njegova svrha nije jednoobrazna po karakteru ili oslobođena od unutrašnjih sukoba i protivrječnosti, poput privreda tradicionalno protekcionističkih zemalja. Uzimajući u obzir značaj ekonomske i političke dimenzije politike konkurencije u savremenim uslovima, stvorila se pretpostavka za definisanje naziva teme ovog istraživačkog rada.

Primjetan je literarni jaz, posebno u dijelu identifikacije odgovarajućih indikatora politike konkurencije kao i empirijsko uspostavljanje uzročne veze politike konkurencije i konkurentnosti, neophodno za definisanje veze sa makroekonomskim autputima. Ovaj naučni rad će nastojati da popuni isti kroz sistematizovan način analize uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije kroz četiri faktora: nejednakost prihoda, rast, upravljanje (Worldwide Governance Indicators - WGI) i ukupan faktor produktivnosti (TFP). Analizom pomoću kvantitavnih metoda će pokazati da li su navedeni faktori međusobno povezani, dokazujući koji faktori stvaraju antikonzekventne efekte. Takođe, pružiće se osvrt na zemlje Zapadnog Balkana u vidu smjernica koje će poslužiti kao inputi za ispunjavanje kriterijuma iz oblasti konkurencije u procesu pristupanja EU.

Pregled istraživanja

Konkurencija predstavlja značajan aspekt ekonomskog rasta i preduslov je za povećanje direktnih stranih investicija. Politika konkurencije Evropske unije obuhvata širok spektar oblasti: kartele, ispitivanje merdžera (spajanja) i akvizicije (pripajanja), državnu pomoć, liberalizaciju tržišta i međunarodna saradnju. Ona je doprinijela očuvanju i njegovanju ekonomskog prosperiteta Unije (Evropska komisija, 2021) i okarakterisana kao imperativ oporavka evropske privrede nakon godina recesije. Zajedno sa zajedničkim tržištem i Zakonom o konkurenciji Evropske unije čini dva stuba Zajednice (Iordache, 2014), a ujedno je najsnažniji režim konkurencije u svijetu kada je u pitanju obim pokrivenosti (Hylton i Deng, 2007). Odražava najmoćniju nadležnost Evropske komisije, još od Rimskog ugovora (Goyder, 2003) kada je odigrala presudnu ulogu u stvaranju i funkcionisanju zajedničkog tržišta (Sapir, 2006). Kroz istorijski prikaz njene dinamike institucionalizma (Warlouzet, 2015; Wilks, 2005), uloge i važnosti autoriteta Evropske komisije u tom procesu (Akman i Kassim, 2009), te proceduralnih pravila o tome kako Komisija izvršava svoju jedinstvenu nadležnost u ovoj oblasti (Botta, 2016), istaknuto je centralno mjesto ove politike u posljednjoj deceniji (McGowan i Cini, 2009; Haas, 2004) koje omogućava direktnu primjenu zakonodavstva Evropske unije na evropsko poslovanje, kao i na vlade država članica u pogledu kontrole državne pomoći (Wilks, 2005). Prethodna istraživanja su takođe analizirala tenzije između nadnacionalnih i nacionalnih zahtjeva i principa tržišnog liberalizma i tržišne regulacije, kao polazne tačke osnivačkih ugovora (Akman i Kassim, 2009), objašnjavajući odgovornost epiteta „nadmacionalne politike“ (Lehmkuhl, 2008), ali i efekat „kulturnog nasljeđa“ (Edwards, 1967 citirano u Alexis, 1993 str. 92) u pogledu ekonomske moći i trgovinske slobode uslijed drugačije političke, istorijske i kulturne perspektive.

Zajedničko tržište, najveće unutrašnje tržište na svijetu, sa 23 miliona kompanija i preko 500 miliona ljudi, se oslanja na konkurenciju i regulatorne organe kako bi se održali jednaki uslovi za slobodno kretanje roba i usluga. Politika konkurencije Evropske unije predstavlja osnovni

stub koji osigurava dobro funkcionisanje zajedničkog tržišta (Wilks, 2005), čiji je značaj dodatno proširen na tragu Lisabonske agende iz 2000. godine, sa istaknutom uzročno-posljedičnom vezom - politika konkurencije-zajedničko tržište (Szczepański, 2019; Iordache, 2014; Milović, 2012). Iako su naučno-istraživački radovi afirmisali da je uspostavljanje zajedničkog tržišta u velikoj mjeri doprinijelo važnosti politike konkurencije, konstatacija nije do sada kvantifikovana. Mali broj istraživanja je dao detaljnu istorijsku analizu politike konkurencije Evropske unije i jedinstvenog tržišta integralno, sa posebnim osvrtom na aktuelne izazove.

Antimonopolska politika omogućava preduzećima u Evropskoj uniji da udruže snage kako bi unaprijedili svoja istraživanja u oblasti proizvodnje i komercijalizacije proizvoda, ili pak za zajedničku kupovinu proizvoda ili usluga. Premda ranija istraživanja ističu sposobnost suočavanja sa nizom novih izazova kao glavnu karakteristiku politike konkurencije Evropske unije, istovremeno ispunjavajući svoju ulogu čuvara efikasnosti i pravednosti na zajedničkom tržištu, određene prakse su pokazivale drugačije, posebno u ključnim sektorima kao što su finansijske usluge, IT, energija, transport i farmaceutski proizvodi (Maudos i Vives, 2019; Daems, 2018; Stucke i Grunes, 2016, Claessens, 2009). Sa druge strane, određene studije su pokazale da politika konkurencije Evropske unije povećava i sami intenzitet konkurencije u vidu ograničavanja tržišne moći i smanjenja marže cijene i troškova na pojedinačnim tržištima. Međutim, sasvim logična postavka opravdanosti postojanja politike konkurencije nije dovoljna kada je riječ o motivaciji kompanija za fer i poštenu „igru“, pa tako određene kompanije, su imale ili imaju jake podsticaje da primjenjuju antikonkurentsko ponašanje, posebno u domenu digitalne ekonomije. Ovakav podstrek posljedica je neefikasnosti djelovanja u domenu implementacije protekcionističkog stava prema malim i srednjim preduzećima i aktuelni dugoročni proces završetka zajedničkog tržišta, koje još uvijek nije dostiglo svoj puni potencijal. Iako je istaknuta važnost ovih uloga kada je riječ o konkurentnosti preduzeća iz Evrope unije (Van Rompuy, 2011), te su s toga zajedničko tržište i politika konkurencije još uvijek predmet istraživanja, kako akademske zajednice, tako i donosioca odluka u evropskim institucijama.

Politika konkurencije je ključna komponenta Strategije Evropa 2020 za pametan, održiv i inkluzivan rast (Aydin i Thomas, 2020), a skorija istraživanja bazirana su na analizama reformskih izazova politike konkurencije ka zelenoj i digitalnoj tranziciji (Dierx i Ilzkovitz, 2021; Pianta i Lucchese, 2020; Bourreau i de Streel, 2019; Just, 2018), cirkularnoj ekonomiji (Hartley, van Santen i Kirchherr, 2020; Scarlat et al., 2015). Usvajanjem Saopštenja o politici konkurencije od strane Evropske komisije 2021. godine (Evropska komisija, 2021) naglašena je inheretna sposobnost politike konkurencije prilagođavanju novim tržišnim okolnostima, prioritetima politike i potrebama kupaca, skoriji primjer - uticaj globalne pandemije korona virusa (The European Round Table of Industrialists, 2021).

Konkurencija je podignuta na uzvišen status „najviše dobro“ koje donosi sve ostale benefite, uključujući međunarodnu ekonomsku konkurentnost (Smith, 2005, str. 316), a korišćenje svih prednosti zajedničkog tržišta imperativ. Konačno, predmet istraživanja u okviru ove doktorske disertacije je sveobuhvatna analize politike konkurencije i zajedničkog tržišta, budući da su

prethodna istraživanja naglasila međuzavisnost zajedničkog tržišta, industrijske, trgovinske i politike konkurencije Evropske unije, s posebnim osvrtom na Strategiju za industrijsku politiku gdje su 43 specifične akcije direktno povezane sa zajedničkim tržištem (Evropska komisija, 2020).

Većinu stručne literature čine akademski članci i izvještaji institucija Evropske unije poput Evropske Komisije, Parlamenta ali i Evropskog suda, s posebnim akcentom na presude koje se tiče međudržavne trgovine. Osnovni motiv ovog rada je na sistematizovan način otkloniti akademski jaz, dati kritički osvrt uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta koristeći holistički pristup. Nadalje, budući da je politika konkurencije Evropske unije postala toliko institucionalizovana i usko povezana sa evropskim integracijama, cilj rada je takođe približiti domaćoj zainteresovanoj javnosti u Crnoj Gori, kao državi kandidatu za članstvo u Evropskoj uniji, ali i regionu, dobijene rezultate istraživanja.

Cilj i hipoteze

Cilj:

Rezultati istraživanja treba da afirmišu značaj politike konkurencije u kontekstu razvoja zajedničkog tržišta Evropske unije, kao pokretača inovacija i dugoročnog ekonomskog rasta, s posebnim osvrtom na aktuelne izazove tog procesa. Kroz pregled i analizu dostupnih podataka napraviće se osvrt na ključna dostignuća politike konkurencije, kao jedne od značajnih nadnacionalnih politika Evropske unije. Cilj disertacije je da popuni literarni jaz kroz sistematizovan način analize uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije kroz četiri faktora: nejednakost prihoda, rast, upravljanje (Worldwide Governance Indicators - WGI) i ukupan faktor produktivnosti (Total Factor Productivity - TFP) korišćenjem kvantitavnih metoda. Analiza će pokazati da li su navedeni faktori međusobno povezani, dokazujući koji faktori stvaraju antikonkurentne efekte. Kada je riječ o aktuelnim geopolitičkim trendovima, posebno u kontekstu proširenja Evropske unije novim članicama, ali i u kontekstu aktuelnog procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, (posebno ispunjavanje kriterijuma za zatvaranje Poglavlja 8 – Konkurencija) cilj ovog rada je stvaranje dodatne vrijednosti, u vidu smjernica za poboljšanje efikasnosti funkcionisanja tržišta.

Hipoteze:

Zajedničko tržište Evropske unije koje je nastalo 1993. godine obezbjeđuje slobodno kretanje ljudi, dobara, usluga i kapitala unutar država članica, a isto je praćeno usklađivanjem specifičnih politika, kao što je politika konkurencije. Dobro funkcionisanje zajedničkog tržišta, zamišljeno je i kao politička i kao ekonomska unija. Zajednička javna ulaganja u istraživanje i razvoj (R&D), kao i infrastrukturu, pomažu da se „decentralizuju” određene politike, čime se doprinosi boljem funkcionisanju zajedničkog tržišta. S tim u vezi politička i ekonomska dimenzija politike konkurencije ukazuje da dublja integracija zajedničkog tržišta može biti moguća (Schmidt i Krimmer, 2022). Uzimajući u obzir izazove koji se odnose na smanjenu političku i društvenu

podršku tržišne integracije u EU (Schimmelfennig, Leuffen i Rittberger, 2015), kao i na neujednačene politike koje treba da daju značajan doprinos razvoju bitnih komponenti efikasnog i održivog zajedničkog tržišta, neophodno je postizanje konsenzusa među državama članicama. Isti predstavlja sve veći izazov kada integracija zadire u politički osjetljiva područja i dovodi u pitanje ukorijenjena uvjerenja o nacionalnom suverenitetu.

S druge strane nije jednostavno pronaći odgovarajuće indikatore politike konkurencije (Dierx et al., 2017). Dodatni izazov predstavlja i empirijsko uspostavljanje uzročne veze politike konkurencije i konkurentnosti, neophodno za definisanje veze sa makroekonomskim autputima. Djelotvornost politike konkurencije zavisi od spoljnih faktora poput kvaliteta institucija i pravosudnog sistema (Buccirosi et al., 2009). Opšti kvalitet institucija jedne zemlje stvara okruženje koje utiče na efektivnost svih javnih politika, dok je inherentna komplementarnost između politike konkurencije i pravosudnog sistema vidna, jer sprovođenje politike zavisi od sudova (direktno ili u žalbenom postupku). Takođe, ekonomisti su odavno prepoznali da veličina i raspodjela bogatstva igraju važnu ulogu u distribuciji dohotka, kako među faktorima proizvodnje tako i među pojedincima (Piketty i Zucman, 2015). S tim u vezi, ističe se da rad i kapital, kao sastavni dio faktora proizvodnje, mogu imati značajan uticaj na konkurentnost. Voigt (2009) u svom radu zaključuje da indikatori (formalnu osnovu antimonopolskog zakonodavstva; stepen u kome se zasniva ekonomskom pristup; formalna nezavisnost agencija za zaštitu konkurencije; i njihova činjenična (stvarna) nezavisnost) imaju uticaj na ukupnu faktorsku produktivnost, ali da efekat nije naročito jak. Međutim, ne treba zanemariti navedene indikatore, jer u vrijeme nastanka tog istraživačkog rada efekat politike konkurencije nije mogao biti osjetan, imajući u vidu da su neke agencije za zaštitu konkurencije nastale tek kasnije. Razumijevanje zajedničkog tržišta kao važnog činioca koji doprinosi rastu, konkurentnosti i zapošljavanju, te pomaže u otvaranju novih radnih mjesta i sa druge strane politike konkurencije Evropske unije, koja omogućava pravilno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta, imaće za rezultat i razumijevanje njihovog međusobnog uticaja i povezanosti, što može imati implikacije na makroekonomske ishode.

Shodno navedenom, analiza uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije, za razliku od ranijih istraživanja koja su koristila samo određene faktore, treba da obuhvati širu grupu faktora i to: nejednakost prihoda, rast, upravljanje (Worldwide Governance Indicators - WGI), ukupan faktor produktivnosti (Total Factor Productivity - TFP), a posebno zbog činjenice da ciljevi održivog razvoja (SDG) ostaju „kompas“ koji će voditi Evropsku uniju kroz krize (United Nations, 2022). Analiza treba da predstavi na koji način su četiri faktora: *nejednakost prihoda*, *rast* (javni dug, bruto investicije u fiksni kapital, inflacija, nezaposlenost), *upravljanje* (efikasnost vlade, vladavina prava, regulatorni kvalitet, politička stabilnost i odsustvo nasilja/terorizma, glas i odgovornost, kontrola korupcije) i *ukupan faktor produktivnosti (TFP)* međusobno povezana, dokazujući koji faktori stvaraju antikonkurentne efekte uz procjenu njihovog dugoročnog i kratkoročnog uticaja na bruto društveni proizvod (BDP). Analizirajući međusobnu povezanost navedenih faktora, uz izdavanje onih koji potencijalno stvaraju antikonkurentne efekte (nejednakost prihoda, neefikasnost upravljanja i sl.) omogućava se uvid u one faktore koji direktno doprinose potrošačkom blagostanju, zaštiti

potrošača, malih i srednjih preduzeća i preraspodjeli bogastva, odnosno ciljevima konkurentnih tržišta. Shodno tome, u cilju kritičkog pristupa analizi ovog istraživanja, uzimajući u obzir prethodni naučni doprinos, definisana je sljedeća hipoteza, koja će biti ekonometrijski testirana, korišćenjem regresione panel analize podataka (VECM model):

H1: Jačanje politike konkurencije povećava razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije

Politika konkurencije je isključiva, a zajedničko tržište podijeljena nadležnost, kako je definisano Lisabonskim ugovorom. Sprovođenje strogih antimonopolskih pravila, koncipiranih da spriječe nekonkurentne prakse, kao što su karteli i zloupotreba tržišnog položaja, predstavlja srž zajedničkog tržišta Evropske unije. Uprkos globalnom ekonomskom rastu, nivoi ekonomske nejednakosti se povećavaju, a posebno uslijed trenutne ekonomske krize izazvane pandemijom koronavirusa, ovi trendovi su se intenzivirali (Zac, 2022). Međutim, do danas, debata je uglavnom ograničena na apstraktne pravne i normativne argumente da li Zakon o konkurenciji treba da ima za cilj da utiče na nejednakost (Khan i Vaheesan, 2016). Politički elitizam, nejednakost prihoda uzrokovanih negativnim efektima globalizacije su izazovi današnjice, pa je potrebno uključiti navedeni fenomen, jer nedostaje empirijska analiza stvarne interakcije između konkurencije i nejednakosti. Sljedstveno navedenom, izvodi se druga hipoteza, koja će se takođe testirati korišćenjem regresione panel analize podataka (panel VECM model), a koja uključuje grupu faktora 1 - nejednakost prihoda:

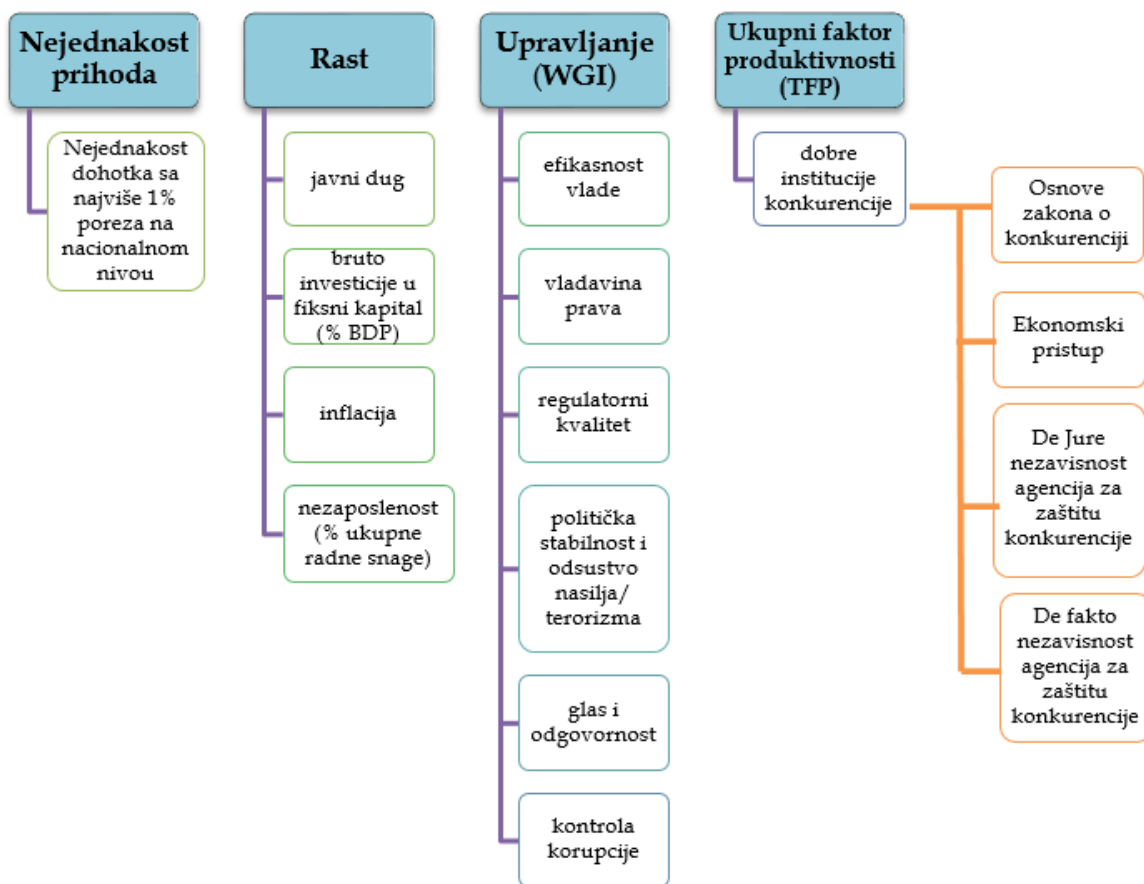
H2: Smanjenje nejednakosti raspodjele dohotka koji prisvaja 1% najbogatijih (top 1%) povećava konkurentnost Evropske unije

Jačanje politike konkurencije stvara pretpostavka za kreiranje pozitivnih efekata, poput stvaranja jednakih uslova za sve aktere na tržištu, promovisanja slobode izbora, podsticanja inovacija i specijalizacije i omogućavanja većeg kvaliteta proizvoda uz niže cijene. Tendencija rasta produktivnosti i konkurentnosti može imati pozitivan uticaj na cijene, spoljnu trgovinu i finansijsko stanje. To bi dalje rezultiralo ostvarenju ciljeva kao što su: liberalizacija tržišta (uvoz i izvoz), snažnija konkurencija (broj radnih mjesta), dohodak i iznos stranih direktnih investicija (SDI). Ranije je istraživao uticaj kvaliteta vlade na promjene u regionalnim inovacijama (Rodriguez-Pose i Di Cataldo, 2014), korupcija i efekti ekonomske slobode (Pieroni i d'Agostino, 2013), uticaj spoljnih faktora poput kvaliteta institucija i pravosudnog sistema na učinkovitost politike konkurencije (Buccirosi et al., 2009). Neophodno je proširiti grupu faktora koji mogu imati uticaja na konkurentnost, kako bi se stvorila integralna slika. Shodno tome izvodi se treća hipoteza, čiji je fokus na efektivnost i efikasnost svjetskih indikatora upravljanja (WGI) koji uključuju šest područja istraživanja i to: efikasnost vlade, vladavina prava, regulatorni kvalitet, politička stabilnost i odsustvo nasilja/terorizma, glas i odgovornost, kontrola korupcije). Indikatori su postali široko korišćeni u mnogim različitim oblastima i igraju korisnu ulogu u isticanje problema, identifikovanje trendova i doprinos procesu određivanja prioriteta, formulisanja politike i evaluacije i praćenja napretka. Hipoteza će se testirati korišćenjem

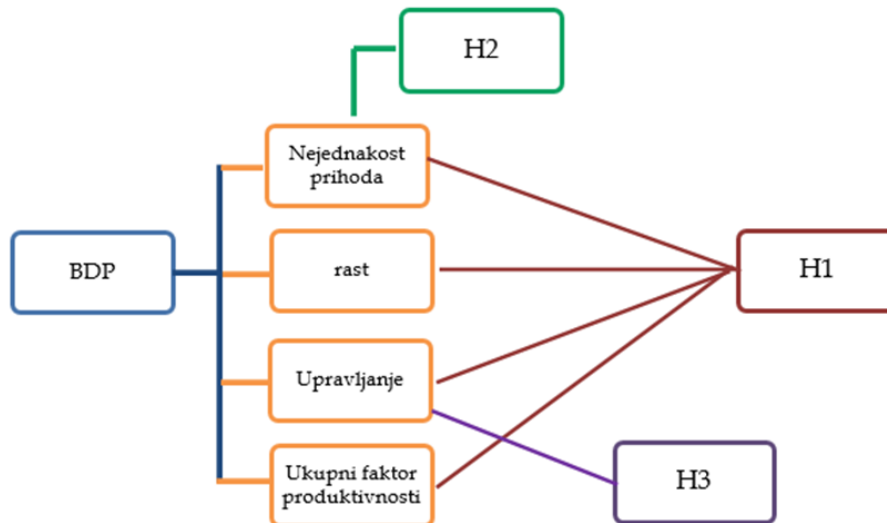
regresione panel analize podataka (panel VECM model):

H3: Povećanje efektivnosti i efikasnosti indikatora upravljanja (WGI) čini Evropsku uniju konkurentnijom

Na osnovu navedenog dat je grafički prikaz četiri faktora: nejednakost prihoda, rast, upravljanje (Worldwide Governance Indicators - WGI) i ukupan faktor produktivnosti (Total Factor Productivity - TFP) koji sačivanju panel vektorski autoregresioni model (panel Vector Error Correction - VECM model).

Takođe, nakon detaljno obrazloženih faktora (nejednakost prihoda, rast, upravljanje, ukupni faktor produktivnosti) dat je i grafički prikaz uticaja istih na BDP. Na istom se može vidjeti koji faktori će biti korišćeni za ispitivanje postavljenih hipoteza, odnosno za H1 sva četiri faktora, za H2 faktor “nejednakost prihoda” i za H3 faktor “upravljanje”.

Definisane tri hipoteze: I) “Jačanje politike konkurencije povećava razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije” i II) “Smanjenje nejednakosti raspodjele dohotka koji prisvaja 1% najbogatijih (top 1%) povećava konkurentnost Evropske unije” III) “Povećanje efektivnosti i efikasnosti indikatora upravljanja (WGI) čini Evropsku uniju konkurentnijom” će se analizirati korišćenjem kvantitativnih metoda. Panel vektorski autoregresioni model (panel VECM model) koji će se koristiti za testiranje navedenih hipoteza je detaljno objašnjen u dijelu “metode i plan istraživanja”.

Materijali, metode i plan istraživanja

Analiza predložene teme dokorskog rada biće izvršena kroz empirijsko istraživanje. U uvodnom dijelu rada od kvalitativnih metoda korišće se analiza sadržaja i istorijsko-deskriptivna analiza. Teorijski pregled će omogućiti sagledavanje postojećih teorija koje se odnose na politiku konkurencije Evropske unije i zajedničko tržište, dok će pregled literature omogućiti detaljno istraživanje prethodnih naučnih radova.

U teorijskom dijelu rada će se izvršiti pregled akademske i stručne literature, koja je pretežno dostupna na engleskom jeziku, a pristup ovoj literaturi ostvariće se kroz akademske web-baze podataka, kao što su Science Direct, Sage, SpringerLink, Sci Hub i dr. Istovremeno, izvršiće se analiza regulativa koje se odnose na politiku konkurencije, odnosno područja koja se odnose na antitrust i kartele, ispitivanje merdžera (spajanja) i akvizicije (pripajanja), državnu pomoć, liberalizaciju tržišta i međunarodnu saradnju. Ove regulative su javno dostupne na zvaničnim sajtovima evropskih institucija i to Evropskog parlamenta, Evropskog suda pravde i Evropske komisije, koja je zbog svoje nadležnosti izdala i najviše dokumenata. Budući da je veliki broj naučne literature o istoriji politike konkurencije Evropske unije podijeljen između istorijske literature o porijeklu Uredbe 17/62 i politikološke literature o dinamici procesa koji su vodili ka spajanju, pomenuto će biti polazna tačka istraživanja. Takođe, potrebno je analizirati Evropski

zakon o konkurenciji, kao i Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, osnivačke ugovore Evropske zajednice za uglj i čelik (EZUČ) i Evropske ekonomske zajednice (EEZ), s obzirom da se počeci uspostavljanja nadnacionalnog sistema, koji bi kontrolisao zaštitu konkurencije, ogledaju upravo u formiranju Evropske zajednice za uglj i čelik (EZUČ). Pored pomenute Uredbe 17/62, materijal za analizu predstavlja i Uredbu o spajanju (4064/1989), koja je omogućila Komisiji da rješava slučajeve koji prelaze određene pragove tržišnog udjela ili prometa, i njenu izmijenjenu verziju iz 1997. godine - Uredba 1310/97 kao i Jedinostveni evropski akt (JEA) iz 1986. godine. Kako su najznačajnije reforme Zakona o konkurenciji, u okviru Evropske komisije, započete Bijelom knjigom koju je Komisija izdala u aprilu 1995. godine, ovaj materijal će takođe biti korišćen u teorijskom dijelu. Nadalje, Uredba 1/2003 ili „Uredba o modernizaciji“ je značajna za analizu uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta, jer je omogućila nacionalnim sudovima i nacionalnim tijelima za zaštitu konkurencije (NCA), uz Evropsku komisiju, ovlašćenja da primjenjuju odredbe u cjelosti. Program za ublažavanje sankcija (Leniency Program) iz 1996. godine, revidiran 2002. godine, je takođe važan za ovu analizu, posebno njegova uloga u otkrivanju i kažnjavanju kartela. Budući da je cilj ovom sveobuhvatom analizom dati osvrt i na aktuelne procese, posebno u domenu zelene i digitalne tranzicije potrebno je takođe istražiti implikacije „Komunikacije o koordiniranom ekonomskom odgovoru na epidemiju COVID-19“ i usvojeni Privremeni okvir, zasnovan je na članu 107 (3) (b) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, kao i nedavno usvojeno „Saopštenje o politici konkurencije“ od strane Evropske komisije. Ovim će se ujedno zaokružiti prva faza istraživanja, u kojoj će se pretežno koristiti deskriptivna metoda čije su prednosti mogućnost posmatranja fenomena u potpuno prirodnom okruženju sa jedne strane i mogućnost integracije kvalitativnih i kvantitativnih metoda prikupljanja podataka sa druge strane.

Kada je riječ o drugom dijelu istraživanja koji je empirijskog karaktera obrada podataka vršiće se kroz ekonometrijske i statističke programe. Urađeno je malo empirijskih analiza o makroekonomskom uticaju politike konkurencije EU, barem u poređenju sa drugim EU politikama, koje utiču na uslove konkurencije, kao što je zajedničko tržište. Shodno tome, tema istraživanja je određena kao: Analiza uticaja politike konkurencije Evropske unije na razvoj zajedničkog tržišta. Postavljene su tri hipoteze: I) „Jačanje politike konkurencije povećava razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije“ i II) „Smanjenje nejednakosti raspodjele dohotka koji prisvaja 1% najbogatijih (top 1%) povećava konkurentnost Evropske unije“ III) „Povećanje efektivnosti i efikasnosti indikatora upravljanja (WGI) čini Evropsku uniju konkurentnijom“ koje će se analizirati korišćenjem kvantitativnih metoda.

Djelotvornost politike konkurencije zavisi i od spoljnih faktora poput kvaliteta institucija i pravosudnog sistema (Buccirossi et al., 2009), jer opšti kvalitet institucija jedne zemlje stvara okruženje koje utiče na efektivnost svih javnih politika, dok je inherentna komplementarnost između politike konkurencije i pravosudnog sistema vidna, jer sprovođenje politike zavisi od sudova (direktno ili u žalbenom postupku). Treba uzeti u obzir činjenicu da su ekonomisti

odavno prepoznali da veličina i raspodjela bogatstva igraju važnu ulogu u distribuciji dohotka, kako među faktorima proizvodnje tako i među pojedincima (Piketty i Zucman, 2015). S tim u vezi, ističe se da rad i kapital, kao sastavni dio faktora proizvodnje, mogu imati značajan uticaj na konkurentnost. Na bazi navedenog izvodi se zaključak da nije jednostavno pronaći odgovarajuće indikatore politike konkurencije (Dierx et al., 2017). Motivisana činjenicom da ciljevi održivog razvoja (SDG) ostaju „kompas“ koji će voditi Evropsku uniju kroz krize (United Nations, 2022), osim skupa faktora nejednakosti prihoda, model je neophodno proširiti i na ključne makroekonomske faktore (kriterijume konvergencije) i faktore upravljanja. Nadalje, Voigt (2009) u svom radu analizira četiri indikatora za mjerenje različitih aspekata zakona o konkurenciji i politike konkurencije i to: formalnu osnovu antimonopolskog zakonodavstva, stepen u kome se zasniva ekonomskom pristup, formalna nezavisnost agencija za zaštitu konkurencije i njihova činjenična (stvarna) nezavisnost. On je polazio od pretpostavke da dobre institucije konkurencije (COMP) dovode do veće (ukupne faktorske) produktivnosti (TFP). Iako je model pokazao da indikatori imaju uticaj na ukupnu faktorsku produktivnost, efekat nije bio naročito jak. Međutim ne treba zanemariti ovaj faktor, a posebno zbog činjenica da u vrijeme nastanka tog istraživačkog rada efekat politike konkurencije nije mogao biti osjetan, imajući u vidu da su neke agencije za zaštitu konkurencije nastale tek kasnije.

Stoga, hipoteze će biti testirane po principu što će se izvršiti analiza na koji način su četiri faktora: nejednakost prihoda, rast, upravljanje (Worldwide Governance Indicators - WGI) i ukupan faktor produktivnosti (Total Factor Productivity - TFP) međusobno povezana, dokazujući koji faktori stvaraju antikonkurentske efekte uz procjenu njihovog dugoročnog i kratkoročnog uticaja na bruto društveni proizvod (BDP) korišćenjem panela vektorski autoregresioni model (panel Vector Error Correction - VECM model). Razlog korišćenja ovog modela ogleda se u činjenici da se VECM model koristi za analizu kointegriranih varijabli ili kointegrirajućih odnosa, te obezbijeduje mehanizam za razumijevanje dugoročnog i kratkoročnog ponašanja varijabli u sistemu. Za prvu hipotezu koristiće se sva četiri faktora. Za drugu hipotezu biće korišćen faktor 1 - nejednakost prihoda, dok će se za treću hipotezu koristiti faktor 3 - odnosno svjetski indikatori upravljanja (WGI).

$$GDP_{it} = \delta_{it} + \beta_1 T 0.1\%_{it} + \beta_2 D_{it} + \beta_3 GFC_{it} + \beta_4 Inf_{it} + \beta_5 Unem_{it} + \beta_6 lnGE_{it} + \beta_7 lnRoL_{it} + \beta_8 lnRQ_{it} + \beta_9 lnPolStab_{it} + \beta_{10} lnVoice\&Acc_{it} + \beta_{13} lnCoCurrp_{it} + \beta_{14} \square\square\square\square + \varepsilon_{it}$$

*GDP_{it} - rast proizvodnje tokom vremenskih perioda t=1,2,...,T, za države i=1,2,...,N (t=2000-2022) (i= zemlje članice EU i Zapadni Balkan)

Faktor 1 - nejednakost prihoda

*T 1% - nejednakost dohotka sa najviše 1% poreza na nacionalnom nivou

*T 10% - udio nejednakosti u dohotku prije oporezivanja

*B 50% - udio nejednakosti u dohotku prije oporezivanja

Faktor 2 - rast

*D_{it} - javni dug (% BDP)

*GFC_{it} - bruto investicije u fiksni kapital (% BDP)

*Infit - inflacija

*Unemit - nezaposlenost (% ukupne radne snage)

*ln - prirodni logaritam

Faktor 3 - Svjetski indikatori upravljanja (WGI):

*GEit - efikasnost vlade

*RoLit - vladavina prava

*RKit - regulatorni kvalitet

*10PolStabit - politička stabilnost i odsustvo nasilja/terorizma

*Voice&Accit - glas i odgovornost

*CoCurripit - kontrola korupcije

Faktor 4 - ukupni faktor produktivnosti

$$TFP_i = \alpha + \beta COMP_i + \chi Zi + \varepsilon_i$$

TFP=Ukupan faktor produktivnosti

COMP=Osnove zakona o konkurenciji, ekonomski pristup, de jure nezavisnost agencija za zaštitu konkurencije, de facto nezavisnost agencija za zaštitu konkurencije

Dat je i grafički prikaz Diebold-ova i Yilmaz-ova (2014) jedinstvene okvirne ideja povezivanja navedenih varijabli VECM modela:

Table 1: Spillover (connectedness) table

	x_1	x_2	...	x_N	<i>From others</i>	
x_1	d_{11}^H	d_{12}^H	...	d_{1N}^H	$\sum_{j=1}^N$	$d_{1j}^H, j \neq 1$
x_2	d_{21}^H	d_{22}^H	...	d_{2N}^H	$\sum_{j=1}^N$	$d_{2j}^H, j \neq 2$
$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$	$\ddots$	$\vdots$	$\vdots$	$\vdots$
x_N	d_{N1}^H	d_{N2}^H	...	d_{NN}^H	$\sum_{j=1}^N$	$d_{Nj}^H, j \neq N$
<i>To others</i>	$\sum_{i=1}^N d_{i1}^H$	$\sum_{i=1}^N d_{i2}^H$	...	$\sum_{i=1}^N d_{iN}^H$	$\frac{1}{N} \sum_{ij=1}^N$	d_{ij}^H
	$i \neq 1$	$i \neq 2$		$i \neq N$		$i \neq j$

$x_1, x_2, \dots, x_N$ označavaju skup promjenljivih i ispituje se njihova povezanost. d_{ij}^H označava unakrsnu dekompoziciju varijanse $ij^{\text{th}} H$ – korak horizonta prognoze.

Prilikom korišćenja ovih metoda način pribavljanja podataka jesu sekundarni izvori, odnosno već postojeći statistički podaci, trendovi i činjenice. Razlog korišćenja sekundarnih izvora jeste činjenica da postoji veliki broj informacija u dokumentovanom obliku, kako o politici konkurencije tako i o zajedničkom tržištu, pa samim tim ne smiju biti zanemarene. Za pribavljanje takvih podataka koristiće se zvanični podaci Eurostata, kao statističkog biroa Evropske unije (primjer: <https://ec.europa.eu/eurostat>; <https://data.europa.eu/en>). Takođe, za potrebe primjene ovog modela koristiće se i podaci Svjetske banke (<https://data.worldbank.org/>) kao i Worldwide Governance Indicators (WGI) (<http://info.worldbank.org/governance/WGI/>).

Očekivani naučni doprinos

Na bazi pregleda literature može se konstatovati da su postojeća istraživanja orjentisana na

istoriju politike konkurencije, implementaciju i područja djelovanja. Evidentno je da ne postoji veći broj naučnih radova koji u fokusu imaju tumačenje uticaja politike konkurencije na razvoj zajedničkog tržišta Evropske unije sa osvrtom i na Zapadni Balkan. Makroekonomski i distributivni efekti politike konkurencije su malo proučavani, te će s toga ovaj naučni rad nastojati da popuni literarni jaz. Od rezultata ovog istraživanja očekuje se da kroz primjenu metodologije naučnog istraživanja potvrde ili odbace postavljene hipoteze, nakon čega će se stvoriti pretpostavke za jasniji uvid u političku i ekonomsku dimenziju politike konkurencije u okviru dostizanja punog potencijala zajedničkog tržišta Evropske unije. Rad istražuje na koji način politika konkurencije utiče na razvoj zajedničkog tržišta, te proučava uticaj faktora nejednakosti prihoda, rasta, upravljanja i ukupnog faktora produktivnosti na konkurentnost. Rezultati istraživanja će imati i širi društveni značaj, u svijetlu procesa pristupanja Crne Gore, ali i država Zapadnog Balkana EU. Naime dobijeni rezultati će poslužiti i kao smjernice za poboljšanje efikasnosti funkcionisanja tržišta Crne Gore, ali ostalih država Zapadnog Balkana, kako bi bili konkurentniji u okviru zajedničkog tržišta Evropske unije.

Na samom kraju rada, koji se odnosi na sumiranje rezultata analize i istraživanja, a kroz primjenu metode sinteze, nastojaće se preciznije prikazati dobijeni podaci, kako bi se izveli konkretni pojedinačni i opšti zaključci.

Spisak objavljenih radova kandidata

Perunovic, N. and Barovic, A. (2022). Correlation between the rise of COVID-19 cases and Montenegrin's government new economic plan, *Journal of Public Health, Oxford University Press*, fdac016, <https://doi.org/10.1093/pubmed/fdac016>

Popis literature

Schmidt, C., & Krimmer, R. (2022). How to implement the European digital single market: identifying the catalyst for digital transformation. *Journal of European Integration*, 44(1), 59–80. <https://doi.org/10.1080/07036337.2021.2011267>

United Nations. (2022). *Sustainable Development Goals remain EU's "compass."*

United Nations Western Europe: <https://unric.org/en/sustainable-development-goals-remain-eus-compass/>

Zac, A. (2022). Competition Law and Economic Inequality: A Comparative Analysis of the US Model of Law. *Journal of International Economic Law*, 25(3), 484–500.

<https://doi.org/10.1093/jiel/jgac028>

Evropska komisija. (2021). *Competition: Commission outlines contribution of*

competition policy and its review to green and digital transition, and to a resilient Single Market. European Commission - European Commission.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6101

Dierx, A., & Ilzkovitz, F. (2021). EU competition policy: an application of the failing forward framework. *Journal of European Public Policy*, 28(10), 1630–1649.

<https://doi.org/10.1080/13501763.2021.1954063>

The European Round Table of Industrialists. (2021). *Renewing the dynamic of European integration: Single Market Stories by Business Leaders*. https://ert.eu/wp-content/uploads/2021/12/ERT-Single-Market-Stories_WEB-low-res.pdf

Aydin, U. i Thomas, K. (Eds.). (2020). *Globalization and EU Competition Policy*. Routledge.

Evropska komisija. (2020). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions* .

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-industrial-strategy-update-2020_en.pdf

Hartley, K., van Santen, R., & Kirchherr, J. (2020). Policies for transitioning towards a circular economy: Expectations from the European Union (EU). *Resources, Conservation and Recycling*, 155, 104634.

<https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2019.104634>

Pianta, M., & Lucchese, M. (2020). Rethinking the European Green Deal. *Review of Radical Political Economics*, 52(4), 633–641.

<https://doi.org/10.1177/0486613420938207>

Bourreau, M., & de Streel, A. (2019). *Digital Conglomerates and EU Competition*

Policy. Papers.ssrn.com.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3350512

Maudos, J., & Vives, X. (2019). Competition Policy in Banking in the European Union.

Review of Industrial Organization, 55(1), 27–46. <https://doi.org/10.1007/s11151-019-09687-5>

Szczepański, M. (2019). *EU competition policy: Key to a fair single market | Think Tank*

/ European Parliament. www.europarl.europa.eu.

[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_IDA\(2019\)642209](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_IDA(2019)642209)

Daems, R. (2018). *Are Pharmaceutical Prices Excessive and Unfair?: A Competition*

Policy and Regulatory Framework.

<https://heatinformatics.com/sites/default/files/images-videosFileContent/Working-Paper-No.-2018-01.pdf>

Just, N. (2018). Governing online platforms: Competition policy in times of

platformization. *Telecommunications Policy*, 42(5), 386–394.

<https://doi.org/10.1016/j.telpol.2018.02.006>

Dierx, A., Ilzkovitz, F., Pataracchia, B., Ratto, M., Thum-Thysen, A., & Varga, J. (2017).

Does EU Competition Policy support inclusive growth? *Journal of Competition*

Law & Economics, 13(2), 225–260. <https://doi.org/10.1093/joclec/nhx015>

Botta, M. (2016). Competition policy: Safeguarding the Commission's competencies in

State aid control, Institute for European Integration Research, University of

Vienna, Wien, Austria, *Journal of European Integration*, 38(3), pp. 265–278

Khan, L., & Vaheesan, S. (2016). *Market Power and Inequality: The Antitrust*

Counterrevolution and its Discontents. Papers.ssrn.com.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2769132

- Stucke, M. E., & Grunes, A. P. (2016). *Introduction: Big Data and Competition Policy*. Papers.ssrn.com. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2849074
- Piketty, T., & Zucman, G. (2015). Wealth and Inheritance in the Long Run. *Handbook of Income Distribution*, 1303–1368. <https://doi.org/10.1016/b978-0-444-59429-7.00016-9>
- Scarlat, N., Dallemand, J.-F., Monforti-Ferrario, F., & Nita, V. (2015). The role of biomass and bioenergy in a future bioeconomy: Policies and facts. *Environmental Development*, 15, 3–34. <https://doi.org/10.1016/j.envdev.2015.03.006>
- Schimmelfennig, F., Leuffen, D., & Rittberger, B. (2015). The European Union as a system of differentiated integration: interdependence, politicization and differentiation. *Journal of European Public Policy*, 22(6), 764–782. <https://doi.org/10.1080/13501763.2015.1020835>
- Warlouzet, L. (2015). The Centralization of EU Competition Policy: Historical Institutional Dynamics from Cartel Monitoring to Merger Control (1956-91). *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 54(3), 725–741. <https://doi.org/10.1111/jcms.12318>
- Diebold, F. X., & Yılmaz, K. (2014). On the network topology of variance decompositions: Measuring the connectedness of financial firms. *Journal of Econometrics*, 182(1), 119–134. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2014.04.012>
- Iordache, L. (2014). The Single Market and EU Competition Law - Two Pillars of the European Union. *Global Economic Observer*, 2(1), 117–128. <https://ideas.repec.org/a/ntu/ntugeo/vol2-iss1-14-117.html>
- Rodriguez-Pose, A., & Di Cataldo, M. (2014). Quality of government and innovative performance in the regions of Europe. *Journal of Economic Geography*, 15(4),

673–706. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbu023>

Pieroni, L., & d'Agostino, G. (2013). Corruption and the effects of economic freedom.

European Journal of Political Economy, 29, 54–72.

<https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2012.08.002>

Milović, N. (2012). Zajedničko tržište i politika konkurencije, Ekonomski fakultet,

Podgorica

Van Rompuy, B. (2011). *The Impact of the Lisbon Treaty on EU Competition Law: A*

Review of Recent Case Law of the EU Courts. Papers.ssrn.com.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1970081

Akman, P., & Kassim, H. (2009). Myths and Myth-Making in the European Union: The

Institutionalization and Interpretation of EU Competition Policy*. *JCMS: Journal*

of Common Market Studies, 48(1), 111–132. <https://doi.org/10.1111/j.1468->

[5965.2009.02044.x](https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2009.02044.x)

Buccirosi, P., Ciari, L., Duso, T., Spagnolo, G., & Vitale, C. (2009). *Competition Policy*

and Productivity Growth: An Empirical Assessment. Papers.ssrn.com.

McGowan, L., & Cini, M. (2009). Competition Policy in the European Union. In

University of Bristol (Vol. 2). Palgrave Macmillan. <https://research->

[information.bris.ac.uk/en/publications/competition-policy-in-the-european-union-](https://research-information.bris.ac.uk/en/publications/competition-policy-in-the-european-union-2)

2

Claessens, S. (2009). Competition in the Financial Sector: Overview of Competition

Policies. *The World Bank Research Observer*, 24(1), 83–118.

<https://doi.org/10.1093/wbro/lkp004>

Voigt, S. (2009). The Effects of Competition Policy on Development – Cross-Country

Evidence Using Four New Indicators. *Journal of Development Studies*, 45(8),

1225–1248. <https://doi.org/10.1080/00220380902866862>

Lehmkuhl, D. (2008). On Government, Governance and Judicial Review: The Case of European Competition Policy. *Journal of Public Policy*, 28(1), 139–159.

<https://doi.org/10.1017/s0143814x08000810>

Hylton K. i Deng F. (2007). Antitrust around the world: an empirical analysis of the scope of competition laws and their effects, Boston University School of Law Working Paper

Sapir, A. (2006). Globalization and the Reform of European Social Models*. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 44(2), 369–390.

<https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2006.00627.x>

Smith, M. P. (2005). Germany's Quest for a New EU Industrial Policy: Why it is Failing, *German Politics*, 14(3), pp. 315–31

Wilks, S. (2005). Agency Escape: Decentralization or Dominance of the European Commission in the Modernization of Competition Policy? *Governance*, 18(3),

431–452. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0491.2005.00283.x>

Haas, E.B. (2004) *The Uniting of Europe: Political, Social and Economic Forces*, Notre Dame, IN: University of Notre Dame

Goyder, G. (2003). *EC Competition Law*, 4th edition, Oxford University Press

Von Schirnding, Y. (2002). *The role of indicators*.

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67391/WHO_HDE_HID_02.11.pdf

Smith, M. P. (2001). In pursuit of selective liberalization: single market competition and its limits. *Journal of European Public Policy*, 8(4), 519–540.

<https://doi.org/10.1080/13501760110064375>

its limits. *Journal of European Public Policy*, 8(4), 519–540.

<https://doi.org/10.1080/13501760110064375>

McGowan, L., & Wilks, S. (1995). The first supranational policy in the European Union:

Competition policy. *European Journal of Political Research*, 28(2), 141–169.

<https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.1995.tb00808.x>

Alexis, J. (1993). The International Dimension of European Competition Policy, *Journal*

of Common Market Studies, 31(1), pp 91-102

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1487489

Ehlermann, C. D. (1992). Contribution of EC Competition Policy to the Single Market,

The. *Common Market Law Review*, 29, 257.

Edwards, C. (1967). Control of Cartels and Monopolies, an International Comparison,

New York: Oceana Publications

SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA PRIJAVOM

Prvi mentor	Prof dr. Nikola Milović	
Drugi mentor	/	
Doktorand	mr Nina Perunović	<i>Perunović Nina</i>

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavio/la ni na jednom drugom fakultetu.

U Podgorici,
 05.05.2023. godine

Ime i prezime doktoranda
Perunović Nina
 mr Nina Perunović

Na osnovu člana 32 stav 1 tačka 14 Statuta Univerziteta Crne Gore, u vezi sa članom 29 Pravila doktorskih studija, Senat Univerziteta Crne Gore, u postupku razmatranja prijedloga Vijeća Ekonomskog fakulteta i na prijedlog Centra za doktorske studije, na elektronskoj sjednici održanoj 25-26.06.2020. godine, donio je sljedeću

ODLUKU

I
Dr Nikola Milović, vanredni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore imenuje za mentora pri izradi doktorske disertacije kandidatkinje mr Nine Perunović.

II
Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 03-2497/1-1
Podgorica, 26.06.2020. godine

PREDSJEDNIK SENATA

Prof. dr Danilo Nikolić, rektor

prof. dr NIKOLA MILOVIĆ

Redovni profesor Ekonomskog fakulteta - Univerziteta Crne Gore **oblast Ekonomska analiza i politika** predmeti *Nacionalna ekonomija, Ekonomija Evropske unije, Zajedničko tržište i politika konkurencije EU.*

-**Član Savjeta Centralne Banke Crne Gore**, od jula 2018. godine.

-**Član Senata Univerziteta Crne Gore** od 2019. godine u dva mandata.

-**Član Centra za doktorske studije Univerziteta Crne Gore**, od 2022. godine.

-**Rukovodilac katedre za Ekonomsku analizu i politiku Ekonomskog fakulteta** od juna 2022. godine.

-U periodu 2016-2022. godine u dva mandata obavljao funkciju **Dekana Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore.**

-Crnogorac, oženjen i otac dvoje djece.

Rođen 17.12.1980. godine u Nikšiću. Osnovnu i srednju školu-gimnaziju opšteg smjera, završio u Budvi kao odličan đak.

Zvanje diplomiranog ekonomiste stekao 2003. godine na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore sa prosjekom studiranja 9.39. Tokom studija bio dobitnik studentskih nagrada Ekonomskog Fakulteta.

Na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu 31.10.2007. godine, odbranom magistarskog rada “**Ekonomska politika i razvoj Crne Gore u procesu priključivanja Evropskoj uniji**”, stekao je akademski stepen magistra ekonomskih nauka. Prosječna ocjena studiranja na postdiplomskim studijama 9.77.

Doktorsku disertaciju pod nazivom “**Konkurentnost privrede Crne Gore**” odbranio je na Univerzitetu Crne Gore, Ekonomskom fakultetu u Podgorici 08.04.2011. godine, čime je stekao akademski stepen doktor ekonomskih nauka.

PODACI O RADNIM MJESTIMA I IZBORIMA U ZVANJA

Nakon diplomiranja, zasnovao sam radni odnos na Ekonomskom fakultetu-Univerziteta Crne Gore, 01.02.2004. kao **saradnik u nastavi**. Bio sam saradnik u nastavi na predmetima: *Privredni razvoj, Teorija i analiza ekonomske politike i Globalizacija svjetske privrede*. Na Studijama menadžmenta u Podgorici izvodio sam vježbe na predmetu *Principi ekonomije*, takođe od osnivanja Studija menadžmenta u Bijelom Polju izvodio sam vježbe na predmetima: *Principi ekonomije i Upravljanje ljudskim resursima*.

U zvanje **docenta** na Ekonomskom fakultetu - Univerziteta Crne Gore izabran sam 3.5.2012. godine (Bilten UCG br. 281, 01. februar 2012.) na predmetima *Ekonomija Evropske unije, Zajedničko tržište i politika konkurencije EU i Kohezionna politika i strukturni fondovi EU*.

Na postdiplomskim akademskim magistarskim studijama Ekonomskog fakulteta (smjer Evropske ekonomske integracije) od 2012. godine izvodim nastavu na predmetu *Ekonomija Evropske unije*.

Pored toga, izvodim nastavu iz predmeta *Menadžment investicijama* na osnovnim primijenjenim studijama menadžmenta u Podgorici i Bijelom Polju. Takođe, u periodu 2013-2019. godine, izvodio sam nastavu na predmetu *Ekonomске integracije i EU* na studijskom programu Menadžment u pomorstvu na Pomorskom fakultetu u Kotoru.

U zvanje **vanrednog profesora** na Ekonomskom fakultetu - Univerziteta Crne Gore izabran sam 5.7.2017. godine (Bilten UCG br. 403, 2. jun 2017.) za oblast *Ekonomska analiza i politika* predmeti *Ekonomija Evropske unije, Zajedničko tržište i politika konkurencije EU i Kohezionna politika i strukturni fondovi EU*.

U zvanje **redovnog profesora** na Ekonomskom fakultetu - Univerziteta Crne Gore izabran sam 15.4.2022. godine (Bilten UCG br. 549, 9. februar 2022.) **za oblast Ekonomska analiza i politika** predmeti *Nacionalna ekonomija, Ekonomija Evropske unije, Zajedničko tržište i politika konkurencije EU*.

Rad i učešće na više domaćih i međunarodnih naučnih skupova, seminara, konferencija iz različite ekonomske tematike podstakli su objavljivanje više stručnih autorskih radova i članaka u zemlji i inostranstvu. Autor je univerzitetskog udžbenika *Zajedničko tržište i politika konkurencije EU*, koji je nastao kao dio Lifelong learning programa, Jean monnet Chairs - Evropske ekonomske integracije na Ekonomskom fakultetu u Crnoj Gori. Učestvovao je u pisanju monografije koja je nastala na osnovu projekta Crna Gora u XXI Stoljeću – u eri kompetitivnosti- Crnogorska Akademija Nauka i Umjetnosti- podprojekat *Integracija u evropske i euroatlanske strukture*. Učestvovao je u izradi više naučnoistraživačkih i stručnih projekata čiji je nosilac bio Ekonomski fakultet u Podgorici. Bio je angažovan kao viši ekonomski konsultant na projektu Svjetske banke u Crnoj Gori Jačanje kapaciteta za implementaciju Strategije redukcije siromaštva u Crnoj Gori. Takođe, značajni su i sledeći projekti, analize i strategije: *Strategija razvoja i redukcije siromaštva*

u Crnoj Gori, Strategija regionalnog razvoja u Crnoj Gori, Strategija podsticanja SDI u Crnu Goru, Analiza efekata dosadašnje privatizacije u Crnoj Gori, Procjena vrijednosti kapitala Novog duvanskog kombinata AD Podgorica i brendova Duvanskog kombinata AD Podgorica u stečaju, IPA projekat, Uvođenje izbornih predmeta-Evropska unija- u osnovnim školama i -Evropske integracije- u srednjim školama, nacionalni projekat Konkurentnost privrede Crne Gore- kako biti među 50 najkonkurentnijih zemalja svijeta, kao i međunarodni projekti: Lifelong learning program, Jean Monnet programe, Jean monnet Chairs, Studije Evropske ekonomske integracije na Ekonomskom fakultetu u Crnoj Gori; TEMPUS projekat, Development of Policy-Oriented Training Programmes in the Context of the European Integration.

Stručna usavršavanja koja je obavio u inostranstvu: Ekonomski fakultet Ostrava (2016); University of Nice - School of Economics and Business de l'UNS (2016); Jagiellonian University, Krakow, Poljska (2015); Harvard University, Boston USA (2015); Jiangnan University China (2014), Copenhagen business school, University of Nice - School of Economics and Business de l'UNS, TUM School of Management, Technical University of Munich, ISEG - Lisbon School of Economics & Management Portugal, Georgetown University USA, American University in Dubai UEA, Zhejiang Normal University China.

Pored navedenih aktivnosti, u toku dosadašnjeg rada ističem i sljedeće reference:

-Član radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 8 - Politika konkurencije i poglavlje 29 – Carinska unija.

-Prodekan za naučnoistraživački rad i odnos sa biznis zajednicom na Ekonomskom fakultetu 2015-2016. godine.

-Član i predsjednik odbora direktora AD Marina Bar, 2014-2018. godine.

-Član Savjeta Centralne Banke Crne Gore, od jula 2018. godine.

-Član Vijeća društvenih nauka Univerziteta Crne Gore 2015-2019. godine.

-Član Senata Univerziteta Crne Gore od 2019. godine u dva mandata

-Član Centra za doktorske studije Univerziteta Crne Gore, od 2022. godine.

-Rukovodilac katedre za Ekonomsku analizu i politiku Ekonomskog fakulteta od juna 2022. godine.

- Član Komisije za doktorske studije Ekonomskog fakulteta, od juna 2022. godine

Od maja 2016-2022 godine u dva mandata sam obavljao funkciju Dekana Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore.

Oženjen sam i otac sam dvoje djece.

BIBLIOGRAFIJA**1. Monografija****1.5. Dio naučne monografije izdate kod nas (i u okruženju) čiji su izdavači nacionalne akademije nauka i državni univerziteti i dio knjige studijskog karaktera izdate kod nas.**

1. **Milović N.**, "Regionalizacija i tržište", "Crna Gora u XXI stoljeću – u eri kompetitivnosti: Integracija u evropske i evroatlanske strukture", Crnogorska akademija nauka i umjetnosti posebna izdanja(monografije i studije), Knjiga 73, sveska 4, Podgorica 2010, ISBN 978-86-7215-247-0, str. 359-392.
2. **Milović N.**, Marušić A. (2013) Competition policy in Montenegro (Chapter 6). *In: Penev, S., Marušić A. (Eds.) Competition policy in Western Balkans countries*, pp. 111-128, ISBN 978-86-89465-06-8. Published by: Institute of Economic Sciences, Belgrade; Western Balkans Parliamentary network of committees for economy finance and budget; Westminster Foundation for Democracy, London.

1.2 Radovi objavljeni u časopisima**1.2.1 Radovi objavljeni u časopisima koji se nalaze u međunarodnim bazama**

3. Dragasevic, Z., **Milovic, N.**, Djurisc, V., Backovic., T. (2021). Analyzing the factors influencing the formation of the price of electricity in the deregulated markets of developing countries. *Energy Reports* 7, pp. 937-949, ISSN 2352-4847.
<https://doi.org/10.1016/j.egy.2021.07.046>
4. **Milovic, N.**, Jocovic, M., Djurisc, V. (2020). The Role of Entrepreneurship in the Development of Local Self-Governments in Montenegro, *Transformations in Business & Economics*, Vol. 19, No 2 (50), pp.159-170. ISSN 1648 – 4460.
5. Melovic, B., **Milovic, N.**, Backovic-Vulic, T., Dudic, B., & Bajzik, P. (2019). Attitudes and Perceptions of Employees toward Corporate Social Responsibility in Western Balkan Countries: Importance and Relevance for Sustainable Development. *Sustainability*, 11(23), 6763, ISSN 2071-1050. <https://doi.org/10.3390/su11236763>
6. Đurović, G., Bigović, M. & **Milović, N.** (2017) Support for Further Enlargement of the EU: Statistical Analysis of Regional Differences. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 19 (3), ISSN: 1944-8953 (Print), 1944-8961 (Online).
7. **Milović, N.**, Jocović, M. (2017) Impact of foreign direct investment on competitiveness of montenegrin economy. *Transformations in Business and Economics*, 16 (1), ISSN: 1648 – 4460. U štampi. Prilog: Potvrda o prihvatanju rada za objavljivanje.
8. Jocović, M., **Milović, N.**, Kaluđerović, J. (2017) Impact of regulatory incentives on local economic development – Montenegro case. *Transformations in Business and Economics*, 16 (2), ISSN: 1648 – 4460. U štampi. Prilog: Potvrda o prihvatanju rada za objavljivanje.

1.2.2 Radovi u međunarodnim časopisima koji se ne nalaze u bazama podataka, a imaju redovnu međunarodnu distribuciju

9. **Milović, N.**, Jocović, M., Martinović, N. (2021), Analysis of the Impact of Macroeconomic Stability on the Level of Global Competitiveness of Western Balkan Countries, *Journal of Central Banking Theory and Practice*, Vol. 10, No. 2, pp. 23-37. ISSN 2336-9205 DOI: 10.2478/jcbtp-2021-0012.
10. **Milović, N.**, Martinović, N. (2021), Slight recovery of economic activity in a complex socio-political environment, *SEE-6 Economic Outlook*, Vol. 7, No. 2, pp. 18-28. ISSN 1849-8884.
11. **Milović, N.**, Martinović, N. (2021), Covid 19 and the debt crisis of the Montenegrin economy, *SEE-6 Economic Outlook*, Vol. 7, No.1, pp. 18-28. ISSN 1849-8884.
12. **Milović, N.**, Martinović, N. (2020), Tourism dependent economy severely hit by COVID-19, *SEE-6 Economic Outlook*, Vol. 6, No.2, pp. 18-28. ISSN 1849-8884.
13. **Milović, N.**, Martinović, N. (2020), Continued high growth rates, *SEE-6 Economic Outlook*, Vol. 6, No.1, pp. 18-30. ISSN 1849-8884.
14. **Milović, N.**, Muhadinović, M. (2019), Continued high growth rates in Montenegro, *SEE-6 Economic Outlook*, Vol. 5, No.2, pp. 16-24. ISSN 1849-8884.
15. **Milović, N.**, Muhadinović, M. (2019), Biggest growth rate in the region, *SEE-6 Economic Outlook*, Vol. 5, No.1, pp. 14-22. ISSN 1849-8884.
16. Jocović, M., **Milović, N.** (2019), Factoring contract in the light of drafting the Montenegrin civil code, *InterEULawEast*, Vol. VI (2), pp. 99-114. ISSN 1849-4439. <https://doi.org/10.22598/iele.2019.6.2>.
17. Jocović, M., **Milović, N.** (2019), Critical review of audit legislation in Montenegro, *The Macrotheme Review*, Vol. 8, No. 1, pp.119-130. ISSN 1848-4735.
18. Jocović, M., **Milović, N.** (2017), Reform of corporate accounting and auditing in Montenegro in the process of EU accession, *InterEULawEast*, Vol. IV (1), pp. 19-36. ISSN 1849-4439. <https://doi.org/10.22598/iele.2017.4.1.2>
- 19.
20. Jocović, M., **Milović, N.**, Melović, B. (2016) Role of regulatory reforms for development and quality improvement of the construction sector in Montenegro. *Journal of Applied Engineering Science*, 14 (1): 46 – 53, ISSN 1451-4117.
21. **Milović, N.** & Radonjić, M. (2015) Montenegro: Booming at a cost of high twin deficits. *SEE-6 Economic Outlook*, 1 (1): 20-26, e-ISSN 1849-8884, ISSN 1849-8817.
22. Jocović, M., **Milović, N.**, Lojpur, A. (2015) Changes in management role in the corporate governance system – Example of Montenegro. *Management-Journal of Contemporary Management Issues*, 20 (2): 149-161, ISSN 1846-3363.

23. Radović M., Žugić R. and **Milović N.** (2013) Economic institutions and competitiveness of economy with emphasis on Montenegro. *Montenegrin Journal of Economics*, 9 (1): 63-75, ISSN 1800-5845.
24. Jocović, M., **Milović, N.** (2013) Competitiveness and Corporate Governance – The Case of Montenegro. *The Romanian Economic Journal - REJ*, 48: 83-102, ISSN (print) 1454-4296, ISSN (online) 2286- 2056.
25. Đurović G., **Milović N.** (2013) Fulfilling the goals of Europe 2020 strategy in the context of competitiveness growth. *Economic themes*, 51 (4): 695-712, ISSN 0353-8648.
26. Milović N., "Proširena Evropa i Crna Gora- ekonomske promjene i rizici", "Montenegrin Journal of Economics", No 12, Vol. VI. 2010. ISSN 1800-5845, str. 193-201.
27. Milović N., "Measuring competitiveness as a precondition of economic management", Faculty of Organizational Science-Belgrade, "Management" number 57, Belgrade 2010, ISSN 1820-0222, p. 47-53.
28. Milović N., "Competitiveness and institutional framework for implementation of competition policy in Montenegro", University of Niš, Faculty of Economics- "Economic themes", No. 4, Niš 2010, ISSN 0353-8648, p. 641-654.

1.3.1. Međunarodni kongresi, simpozijumi, seminari

29. Martinović, N., Milović, N., (2021), Dužnička kriza Crne Gore uzroci i posljedice, Makroekonomska stabilnost i unapređenje konkurentnosti zemalja Zapadnog balkana, Institut ekonomskih nauka Beograd, pp 43-68. ISBN 978-86-89465-65-5.
30. Melović, B., Milović, N., Šerić, N., Djokaj, A. (2019), Brendiranje gradova u svjetlu evropskih integracija – empirijsko istraživanje u Crnoj Gori, VIII Scientific Conference With International Participation - Jahorina Business Forum 2019, ISSN 2303-8969
31. Đurović G., **Milović N.**, (2014) Economic Effects of Montenegrin strategic foreign policy priorities. IV International Conference - Entrepreneurship and Innovations as precondition for Economic Development, Faculty of Economics Podgorica, June 17, 2014. ISBN 978-86-80133-71-3. p. 91-106.
32. Đurović G., **Milović N.**, (2013) EU enlargement policy framework for the western balkans: six “c” principles and the new negotiating rules. Economic integration, competition and cooperation, University of Rijeka, Faculty of Economics, Opatija 2013. ISBN 978-953-7813-16-1, p. 325-339.
33. **Milović, N.** (2013) Jedinostveni tržišni akt kao preduslov rasta konkurentnosti. Međunarodna naučna konferencija -Zapošljavanje kroz prizmu preduzetništva, Ekonomski fakultet Podgorica. ISBN 978-86-80133-63-8, str. 154-159.
34. **Milović, N.** (2011) Konkurentnost i državna pomoć u Crnoj Gori. Međunarodna naučna konferencija - Ekonomski razvoj kroz prizmu preduzetništva, Ekonomski fakultet, Podgorica. ISBN 978-86-80133-56-0, str. 229-234.

35. **Milović N.**, "Ekonomska politika i razvoj Crne Gore u procesu evropskih integracija", Univerzitet u Nišu, Ekonomski fakultet, Međunarodna naučna konferencija- "Izazovi ekonomske nauke i prakse u procesu pridruživanja Evropskoj Uniji", Niš, 2007, ISBN 978-86-85099-61-8, str. 79-89.
36. Đurović G., Ražnatović S., Milović N., "Obaveze Crne Gore po sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju u dijelu untrašnjeg tržišta", Udruženje "Tehnologija i društvo", Institut "Mihailo Pupin", Tematski zbornik radova XIV naučnog skupa međunarodnog značaja- "Tehnologija, kultura i razvoj", Beograd, 2007, ISBN 978-86-904137-6-8, str. 16-24.
37. Milović N., "Economic criteria and concurency of Montenegro in the process of european integrations", University of Niš, Faculty of Economics, International Scientific Conference- "Competitiveness in the conditions of a global economy", Niš, 2008, ISBN 978-86-85099-80-9, p. 47-57.
38. Milović N., "Obrazovanje kadrova državne administracije za proces evropskih integracija u Crnoj Gori", Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka, XI Internacionalni simpozijum, SymOrg 2008- "Menadzment i društvena odgovornost", Beograd, 2008. ISBN 978-86-7680-160-2, str. 191.
39. Milović N., "Konkurentnost privrede kao preduslov regionalnog razvoja u Crnoj Gori", Univerzitet u Nišu, Ekonomski fakultet, Međunarodna naučna konferencija-XVI naučni skup- "Regionalni razvoj i demografski tokovi zemalja jugoistočne Evrope", Niš, 2011, ISBN 978-86-6139-026-5, str. 269-278.

3. PEDAGOŠKA DJELATNOST

3.1.1. Univerzitetski udžbenik koji se koristi kod nas

40. **Milović N.**, (2012) Zajedničko tržište i politika konkurencije Evropske unije. Univerzitet Crne Gore - Ekonomski fakultet, 251 strana. ISBN 978-86-80133-61-4. COBISS.CG-ID 512553953.

3.1.2 Korišćenje referentnog inostranog udzbenika kod nas:

41. El-Agraa, Ali M. (2011) The Europe Union Economics and Policies, Cambrige University Press New York, ISBN 978-1-107-00796-3.
42. Pelkmans J. (2006) European Integration, Methods and Economic Analysis. Pearson Education Limited, ISBN 978-0-273-69449-6.

3.4. Mentorstvo

3.4.2. Mentorstvo na postdiplomskom studiju

Akadske magistarske studije

43. Kapidani, Safet: Državna pomoć finasijskom sektoru u Evropskoj Uniji sa osvrtom na Sloveniju, Podgorica, 2015.

44. Adžić, Milica: Finansijska perspektiva 2014-2020 kao odgovor na ekonomsku krizu u Evropskoj uniji, Podgorica, 2015.
45. Bahović, Mithat. Ispunjenje ciljeva strategije "Evropa 2020" kroz izradu programskih dokumenata za korišćenje Instrumenta za pretpristupnu podršku 2014-2020 u Crnoj Gori, Podgorica, 2015.
46. Numanović, Demir: Podizanje nivoa konkurentnosti Evropske unije kroz strategiju Evropa 2020, Podgorica, 2014.

3.4.3. Mentorstvo na dodiplomskom studiju

47. Šljivančanin, Milka: Budućnost primjene kriterijuma konvergencije i pozicija Crne Gore, Podgorica, 2016.
48. Islamović, Džemal: Fiskalni kriterijumi konvergencije Evropske monetarne unije, Podgorica, 2016.
49. Leković, Nikola: Jedinствeno tržište Evropske Unije i Crna Gora, Podgorica, 2016.
50. Lukić, Đorđe: Opstanak Velike Britanije u Evropskoj Uniji, Podgorica, 2016.
51. Bukilić, Marija: Uticaj međunarodnih investicija na privredni rast zemlje, Podgorica, 2016.
52. Jović, Srđan: Nastanak i razvoj pomorske politike EU, Podgorica, 2015.
53. Novović, Vesna: Sloboda kretanja ljudi u Evropskoj uniji sa osvrtom na Crnu Goru, Podgorica, 2015.
54. Brajović, Tijana. Uloga i značaj generalnog direktorata za unutrašnje tržište i usluge, Podgorica, 2015.
55. Zildžević, Omar: Nastanak i razvoj Evropske monetarne unije, Podgorica, 2014.
56. Ivanović, Ljubomir: Nedopušteni trgovinski sporazumi, Podgorica, 2014.
57. Topuzović, Mevlida: Slobodan protok ljudi na zajedničkom tržištu Evropske unije, Podgorica, 2014
58. Mihaljević, Lazar: Budućnost Zajedničkog tržišta Evropske unije kroz strategiju Evropa 2020, Podgorica, 2013.
59. Đurović, Vasilije: Državna pomoć u Crnoj Gori u procesu evropskih integracija, Podgorica, 2013.
60. Mentović, Olivera: Ekonomska politika Crne Gore u procesu evropskih integracija, Podgorica, 2013.
61. Brkuljan, Jovan: Pretpristupni ekonomski program i ispunjavanje ciljeva strategije Evropa 2020 u Crnoj Gori, Podgorica, 2013.
62. Vujadinović, Sara: Spoljnotrgovinska politika Evropske unije, Podgorica, 2013.
63. Raičević, Lela: Zloupotreba dominantnog položaja u Evropskoj uniji, Podgorica, 2013.
64. Raspopović, Marija: Državna pomoć u Evropskoj uniji, Podgorica, 2012.
65. Strugar, Maja: Nastanak i razvoj zajedničkog tržišta kao faze evropske ekonomske integracije, Podgorica, 2012.

4.STRUČNA DJELATNOST

4.3. Stručni rad

66. **Milović N.** (2013) Istorijski i idejni kontekst nastanka politike konkurencije Evropske unije. *Preduzetnik*, 9: 34-39. Ekonomski fakultet Podgorica. ISSN 1800-8429.
67. **Milović N.** (2012) Lisabonski prikaz konkurentnosti privrede Crne Gore. *Preduzetnik*, 8: 51-57. Ekonomski fakultet Podgorica, ISSN 1800-8429.

68. **Milović N.** (2012) Pravni i institucionalni okvir za primjenu politike konkurencije u Crnoj Gori. *Preduzetnik*, 7: 35-39. Ekonomski fakultet Podgorica, ISSN 1800-8429.
69. **Milović N.** (2011) Zajedničko tržište Evropske unije-dobar sluga, ali loš gospodar. *Preduzetnik*, 6: 32-34. Ekonomski fakultet Podgorica, ISSN 1800-8429.

4.6 Ostala dokumentovana stručna djelatnost

Organizacija naučnih skupova:

- Član Organizacionog odbora konferencije Economic policy for smart, inclusive and sustainable growth, Faculty of Economics – University of Belgrade, Beograd, 2017.
- Član Naučnog odbora konferencije International Conference Economic Integrations, Competition and Cooperation, Opatija 2017.
- Član Naučnog i Organizacionog odbora konferencije Jahorinski poslovni forum, Jahorina, 2016.

Učešće u realizaciji naučno-istraživačkog projekta:

- Strengthening capacities for the implementation of dual education in Montenegro higher education (DUALMON), Međunarodni program EPPKA2 - Cooperation for innovation and the exchange of good practices – Capacity Building in higher education - Structural Projects 2021-2024
- Jean Monnet Centre of Excellence, The Challenges of the Enlargement Policy: EU versus China's diplomacy in Western Balkans 2020-2023
- Bilateralni projekat: 2016-2017. Analiza razvoja računovodstvene profesije i njenog uticaja na unapređenje kvaliteta korporativnog izvještavanja: komparativni prikaz Crne Gore i Slovenije. Institucije: Ekonomski fakultet Ljubljana i Ekonomski fakultet Podgorica.
- Bilateralni projekat: 2016-2017. Mjerenje nivoa kvaliteta i kreiranje modela za uvođenje korporativnog upravljanja u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Institucije: Ekonomski fakultet Banja Luka i Ekonomski fakultet Podgorica.
- Bilateralni projekat: 2015-2017. OSIJEK. Institucije: Ekonomski fakultet Podgorica i Ekonomski fakultet u Osijeku.
- Bilateralni projekat: 2015-2016. Podizanje konkurentnosti kroz naučnu saradnju u okviru Strategije jugoistočna Evropa 2020: radna mjesta i prosperitet u evropskoj perspektivi. Bilateralni projekat sa Austrijom.
- Bilateralni projekat: 2014-2016. Podizanje konkurentnosti kroz saradnju: komparativna studija o naučno-tehnološkim inovacijama u poljoprivredi, difuziji i komunikacionim sistemima između Kine i Crne Gore (University of Montenegro, Jiangnan University China).
- Bilateralni projekat: 2014-2015. Ekonomska i politička saradnja između Slovenije i Crne Gore kao sredstvo jačanja nacionalne konkurentnosti. Institucije: Ekonomski fakultet Ljubljana i Ekonomski fakultet Podgorica.
- Nacionalni projekat: 2012-2015. Konkurentnost privrede Crne Gore- kako biti među 50 najkonkurentnijih zemalja svijeta. Ministarstvo nauke i Ekonomski fakultet u Podgorici.
- Međunarodni Projekat: 2012-2015. Lifelong learning programe, Jean Monnet programe, Jean monnet Chairs, Studije Evropske ekonomske integracije na Ekonomskom fakultetu u Crnoj Gori.

- -Međunarodni Projekat: 2013. Competition policy in Western Balkans countries, Westminster Foundation for Democracy (WFD), London.
- -Međunarodni Projekat: 2014-2016. Development of Policy-Oriented Training Programmes in the Context of the European Integration, TEMPUS.

Ostala dokumentovana stručna djelatnost

- Izrada Prostornog Plana Crne Gore do 2040 godine, sektor privreda, Vlada Crne Gore 2020. godina.
- Opština u okviru glavnog grada Golubovci, Izrada Studije opravdanosti teritorijalne promjene, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore 2021. godina
- Izrada ekonomsko-finansijske analize sa predlogom ugovora o koncesiji za Luku Risan, javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore 2020. godina.
- Procjena tržišne vrijednosti privrednog društva Aerodromi Crne Gore, 2019. godina.
- Modeli za utvrđivanje naknade za korišćenje pristaništa u Lepetanima i Kamenarima za svrhe trajektnog prevoza i ocjena faktora koji utiču na početnu cijenu, javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, 2018. godina.
- Analiza ekonomsko-finansijskih i pravnih posljedica isknjiženja imovine iz bilansa AD Marina Bar,
- Analiza ekonomsko-finansijskih i pravnih posljedica isknjiženja imovine iz bilansa, Željeznička infrastruktura Crne Gore, 2019. godina.
- Model restrukturiranja i optimizacije poslovanja Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore, 2018. godina.
- Izrada Elaborata Analiza poslovanja i modeli restrukturiranja privrednog društva Hotel Sidro DOO, AD Luka Bar, 2018. godina.
- Izrada bazne studije – usluge za potrebe izrade Prostornog Plana Crne Gore, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, 2018. godina.

Univerzitet Crne Gore
adresa / address_Cetinjska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone_00382 20 414 255
fax_00382 20 414 230
mail_rektorat@ucg.ac.me
web_www.ucg.ac.me
University of Montenegro

Broj / Ref. 03 - 814

Datum / Date 15.04 20 22

CRNA GORA
UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET
Broj: 174
2024/22 god.
Podgorica

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“, br. 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19 i 74/20 i 104/21) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj 15.04.2022. godine, donio je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr NIKOLA MILOVIĆ bira se u akademsko zvanje **redovni profesor Univerziteta Crne Gore iz oblasti Ekonomska analiza i politika na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore**, na neodređeno vrijeme.

SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK

Prof. dr Vladimir Božović, rektor

**Mijat
Jocović**

Date of birth: 05/10/1980

Nationality: Montenegrin

CONTACT

 Jovana Tomaševića 37,
81000 Podgorica, Montenegro
(Work)

 mijatj@ucg.ac.me

 (+382) 20244636

WORK EXPERIENCE

29/05/2022 - CURRENT – Podgorica, Montenegro

Dean of Faculty

University of Montenegro - Faculty of Economics

01/09/2022 - CURRENT – Podgorica, Montenegro

Full - time Professor

University of Montenegro - Faculty of Economics

01/09/2017 - 01/09/2022 – Podgorica, Montenegro

Associate Professor

University of Montenegro - Faculty of Economics

01/09/2012 - 01/09/2017 – Podgorica, Montenegro

Assistant Professor

University of Montenegro - Faculty of Economics

Podgorica, Montenegro

Teaching Associate

University of Montenegro - Faculty of Economics

01/09/2007 - CURRENT – Podgorica, Montenegro

External legal expert

EDUCATION AND TRAINING

2008 - 2011 – Belgrade, Serbia

Ph.D in Law

University of Belgrade - Faculty of Law

Address Bulevar kralja Aleksandra 67, Belgrade, Serbia

2003 - 2007 – Belgrade, Serbia

Master of Law

University of Belgrade - Faculty of Law

Address Bulevar kralja Aleksandra 67, Belgrade, Serbia

1999 - 2003 – Podgorica, Montenegro

Bachelor of Laws

University of Montenegro - Faculty of Law

Address 13. Jula, Podgorica, Montenegro

Bar Exam

Ministry of Justice

LANGUAGE SKILLS

MOTHER TONGUE(S): Montenegrin

OTHER LANGUAGE(S):

English

Listening
C1

Reading
C1

**Spoken
production**
C1

**Spoken
interaction**
C1

Writing
C1

DIGITAL SKILLS

My Digital Skills

Microsoft Office

PROJECTS

CURRENT

- **Feasibility study of the justification of the formation of commodity reserves in Montenegro**
- **Feasibility study of the territorial change of the Municipality within the Capital - Golubovci**
- **Development of Business Plans - Competition for the selection of business zone users within the Capital Podgorica**
- **Improving the Legislative Framework in the Field of Company Law. legal consultant in drafting Law on business organization, GIZ and Ministry of Economy 2015-2020**

Ensuring that the draft law is in compliance with all relevant directives of the EU Acquis Communautaire; participation in public hearings and other consultative events and analysis of gathered proposals for the legal text; detailed reporting and explanation to the stakeholders of the proposed law content and specific legal institutes – special focus to harmonization with EU rules.
- **Codification of civil law in Montenegro and new business contracts. Montenegrin Academy of Sciences and Arts, 2018-2019.**
- **Legal and Economic Analysis of the Harmonization of Montenegrin Company Law with the Law of the European Union. Montenegrin Academy of Sciences and Arts. 2017-2018.**
- **Assistance for Implementing the Stabilization and Association Agreement-The EU Services Directive, IBF Consulting, senior legal expert. 2017/2018.**
- **Approximation of the legislation with EU Acquis on Free Movement of Services and Competition Protection Montenegro - ALA Project, Giz, 2018, legal consultant in drafting Law on services.**
- **More than 30 projects i.e legal consulting for public and private sector in relation to company, corporate governance and business law matters in Montenegro.**

PUBLICATIONS

- **Jocović, M. (2022) Pravo privrednih društava, kompanijsko pravo, Ekonomski fakultet, Podgorica, Crna Gora**
- **Milović, N., Jocović, M., Martinović, N. (2021), Analysis of the Impact of Macroeconomic Stability on the Level of Global Competitiveness of Western Balkan Countries, Journal of Central Banking Theory and Practice, Vol. 10, No. 2**

- Melović, B., Jocović, M., Dabić, M., Vulić, T. B., & Dudic, B. (2020). The impact of digital transformation and digital marketing on the brand promotion, positioning and electronic business in Montenegro, *Technology in Society*, Elsevier, Vol. 63
- Jocovic M., Montenegrin Corporate Governance System, *Montenegrin Journal of Economics*, Vol. 7, No. 1., ISSN 1800-5845.
- Jocovic M., Milovic N., Lojpur A., Changes in management role in the corporate governance system – Example of Montenegro, *Management-Journal of Contemporary Management Issues*, University of Split, Faculty of Economics, Vol. 20. No. 2., ISSN 1846-3363, pp. 149- 161.
- Jocovic M., Shareholders` rights in Montenegro, Serbian Law Association, Budva law days, Proceedings of "Current issues of contemporary legislation", ISSN 0350 – 0500.
- Jocović, M., Milović, N., Reform of corporate accounting and auditing in Montenegro in the process of EU accession, *Journal for International and European Law, Economics and Market Integrations*, Volume IV, Issue 1, 2017, pp. 19-35.
- Jocovic M., Problem of corporate governance and possible solutions in theory and practice, Kopaonik school of Natural Law, "Law and Freedom",. ISSN 0350-0500.
- Jocovic M., Milovic N, Critical review of audit legislation in Montenegro, *The Macrotheme Review* 8(1).
- Milović, N., Jocović, M. Impact of foreign direct investment on competitiveness of montenegrin economy. *Transformations in Business and Economics*, 16(1): 223-231, ISSN: 1648 – 4460.
- Jocovic M., Milovic N., Competitiveness and Corporate Governance – The Case of Montenegro, *The Romanian Economic Journal - REJ*, Year XVI no. 48, ISSN (print) 1454- 4296, ISSN (online) 2286- 2056, p. 83-102.
- Jocović M., The necessity of the reform of company law as a prerequisite for improving the competitiveness of the Montenegrin economy, *Legal life – journal for law theory and practice*, YU ISSN 0350-0500, pp. 99-111.
- Jacimović D., Jocović M., Foreign investment and trade in the Western Balkan – Focus on Economic and Legal System, *Journal of Advanced Management Science*, vol. 2., No. 4, , pp. 301-306.
- Jocović M., The concept of insider information in legal theory and practice, "Collected Papers of the Law Faculty of the University of Rijeka", vol. 34, No. 2, pp. 941 – 962.
- Jocovic M., A critical review of the legal framework of foreign direct investment in Montenegro, *The Macrotheme Review - A multidisciplinary journal of global macro trends*, 2(6), SI-IMT, 2013, p. 1-7 (ISSN 1848-4735).
- Jocovic M., Development of the institute of insider trading in the EU law, *Legal Book*, Montenegrin Law Society, ISSN 0350-6630, Podgorica, 2013, pp. 71 – 89.
- Milovic, N., Jocovic, M., Djurismic, V. (2020). The Role of Entrepreneurship in the Development of Local Self-Governments in Montenegro, *Transformations in Business & Economics*, Vol. 19, No 2
- Jocović, M. (2018), *Računovodstvena i revizorska profesija kroz prizmu Direktive o uslugama*, *Računovodstvo i revizija*, ISRR, Podgorica, br.07-08

● **Jocović, M. (2021), Direktiva o pravima akcionara iz 2017. godine – dometi i ograničenja, Liber amicorum profesor dr Mirko Vasiljević (ur. Dušan V. Popović), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, 2021, 87-105.**

REFERENCES

CURRENT

● **Member of the Supervisory Board of NLB Bank AD Podgorica 2022**

CURRENT

● **Member of the Board of Directors of the Institute of Certified Accountants of Montenegro 2017**

● **Member of the Board of Directors of AD Marina Bar 2018-2020**

● **Member of the working group for negotiations on the accession of Montenegro to the EU - Chapter 6 (Economic Law).**

2014 - 2016

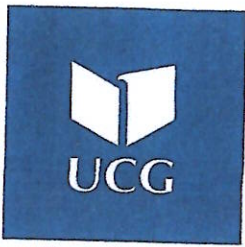
● **Head of the Management study program in Podgorica and Bijelo Polje**

2019 - 2022

● **Member of the Council of Social Sciences of the University of Montenegro**

DRIVING LICENCE

● **Driving Licence: B**

Univerzitet Crne Gore

adresa / address_Cetinjska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone_00382 20 414 255
fax_00382 20 414 230
mail_rektorat@ucg.ac.me
web_www.ucg.ac.me

University of Montenegro

Broj / Ref 03-1202

Datum / Date 16.09 20 22

Crna Gora
UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET

Broj 01/ 2633

Podgorica, 20.9 20 22 god.

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“ br 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19 i 74/20 i 104/21) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj 16.9.2022. godine, donio je

**O D L U K U
O IZBORU U ZVANJE**

Dr MIJAT JOČOVIĆ bira se u akademsko zvanje redovni profesor Univerziteta Crne Gore iz oblasti Ekonomska analiza i politika (grupa pravnih predmeta) na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, na neodređeno vrijeme.

**SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK**

Božović
Prof. dr Vladimir Božović, rektor

Tamara Backović je rođena 10.01.1981. godine u Prištini, na Kosovu i Metohiji. Osnovnu školu završila je u rodnom gradu, kao i Prvu prištinsku gimnaziju, a tokom školovanja je bila dobitnik „Vukove nagrade“. Ekonomski fakultet u Podgorici upisuje 1999. godine i na smeru „Preduzetništvo i preduzetničke finansije“ diplomira 2003. godine sa prosečnom ocenom 9.46/10 odbranivši diplomski rad na temu „Žene u biznisu“. Dobitnik je nagrada Ekonomskog fakulteta za postignuti uspeh tokom studiranja za sve četiri godine studija i plakete Univerziteta Crne Gore za oblast društvenih nauka 2003. godine. Na ovom fakultetu 2004. godine upisuje postdiplomske studije „Preduzetnička ekonomija“, a 2007. je javno odbranila magistarski rad na temu „Primenjena analiza vremenskih serija“ iz oblasti primijenjene ekonometrije. Doktorske studije na Ekonomskom fakultetu u

Podgorici upisala je 2008. godine, gde je 2015. godine odbranila doktorsku tezu pod nazivom „Ekonometrijsko istraživanje volatilnosti tržišta kapitala Crne Gore“ pod mentorstvom prof.dr. Vesne Karadžić. Centralna Banka Crne Gore joj je dodelila godišnju nagradu za najbolji doktorski rad u 2016. godini.

Radni odnos na Ekonomskom fakultetu u Podgorici zasnovala je u februaru 2004. godine kao saradnik u nastavi na predmetima Biznis i Konstitucionalna ekonomija. Godine 2005. angažovana je kao saradnik u nastavi za predmete Ekonometrija, Operaciona istraživanja, Primijenjena ekonometrija i Modeli odlučivanja. Bila je angažovana kao saradnik u nastavi i na Osnovnim primijenjenim studijama - Menadžment u Podgorici i Bijelom Polju na predmetima Biznis statistika, Poslovno odlučivanje i Operativni menadžment. U julu 2021. godine izabrana je u zvanje docenta za predmete Primijenjena ekonometrija, Ekonomsko matematički metodi i modeli i Biznis statistika. Od juna 2022. godine obavlja funkciju prodekana za međunarodnu saradnju.

Često je angažovana kao konsultant ili kao tim-lider na projektima iz oblasti ekonometrije, statistike, kvantitativnih finansija i operativnog menadžmenta. Neki od najznačajnijih projekata su bili: Global Entrepreneurship Monitor (GEM) – prvo istraživanje te vrste u Crnoj Gori, Analiza socio-ekonomskih uticaja privatizacije u Crnoj Gori, IPA projekat Pacinno itd.

Bila je učesnik na nekoliko specijalističkih škola i kurseva među kojima se posebno izdvajaju "International Management Teachers Academy – Strategic Management track", CEEMAN, Bled, Slovenija (2006) i "Monetary Policy in Forecasting and Modelling" Bank of England i Centralna banka Crne Gore (2008).

U sklopu svojih istraživanja bila je na studijskim boravcima i usavršavanjima na London School of Economics (LSE), University of Greenwich Business School (oba Velika Britanija); Wirtschaftsuniversität Wien (Austrija); Univerza v Ljubljani (Slovenija); NTNU Trondheim (Norveška) i IEDC - Bled School of Management (Slovenija).

Aktivno govori engleski jezik.

Publikovala je više naučnih radova u međunarodnim časopisima, kao i na međunarodnim i nacionalnim konferencijama.

INTERNATIONAL JOURNALS

1. Pejović, B., Backović, T. & Karadžić, V. [“Analysis of the Relationship Between Energy Consumption and Economic Growth in Transition Countries”](#), Eastern European Economics, 2023, Print ISSN: 0012-8775 Online ISSN: 1557-9298
2. Lazović, V., Jovović, M., Backović, T, Djuričković, T. & Rondović, B. [“Is Digital Economy a Good Samaritan to Developing Countries?”](#), Sustainability, Special Issue "Economic Sustainability of the Economy" 2022, Volume 14 (14), 8471, ISSN 2071-1050
3. Melović, B., Šekularac-Ivošević, S., Muslu, A., Backović, T. & Dabić, M., [“Proactive Career Planning in the Maritime Industry: Enhancing Millennials’ Workplace Enthusiasm in Montenegro and Turkey”](#), 2022, Naše more, Volume 69 No. 1, 40-52.
4. Dragasevic, Z., Milovic, N., Đurisić, V., & Backovic, T., [“Analyzing the factors influencing the formation of the price of electricity in the deregulated markets of developing countries”](#), 2021, Energy Reports, 7/5, 937-949.
5. Pejović, B., Karadžić, V., Dragašević, Z., & Backović, T., [“Economic growth, energy consumption and CO2 emissions in the countries of the European Union and the Western Balkans”](#). 2021, Energy Reports, 7, 2775-2783.
6. Melović, B., Dabić, M., Vukčević, M., Ćirović, D., & Backović, T., [“Strategic business decision making: the use and relevance of marketing metrics and knowledge management”](#). 2021, Journal of Knowledge Management, Volume 25, Issue 11, 175-202, ISSN: 1367-3270
7. Sergej Gričar, Štefan Bojnec, Vesna Karadžić, Tamara Backović, [“Tourism-led economic growth in Montenegro and Slovenia”](#), Economic Research-Ekonomska istraživanja, Special Issue "Impact of COVID-19 on Economy, Financial System and Business Strategies and Practices" 2020, Volume 33, ISSN 18489664
8. Boban Melović, Anđela Jakšić Stojanović, Tamara Backović, Branislav Dudić and Zuzana Kovačičová, [“Research of Attitudes Toward Online Violence— Significance of Online Media and Social Marketing in the Function of Violence Prevention and Behavior Evaluation”](#), Sustainability, Special Issue "Social Media Usage in Consumer Behavior Evaluation" 2020, Volume 12 (24), 10609, ISSN 2071-1050
9. Boban Melović, Ivan Radević, Tamara Backović Vulić and Miro Haček, [“Social Entrepreneurship and Development of Local Self-Governments – Evidence from Montenegro”](#), Lex Localis, Volume 18 No 4, 2020, ISSN: 1581-5374
10. Boban Melović, Mijat Jocović, Marina Dabić, Tamara Backović Vulić and Branislav Dudić, [“The impact of digital transformation and digital marketing on the brand promotion, positioning and electronic business in Montenegro”](#), Foods, Special Issue Food Choice and Consumer Psychology, 2020, 9(11), 1552, ISSN: 2304-8158
11. Boban Melović, Dragana Ćirović, Tamara Backović Vulić, Branislav Dudić and Katarina Gubiniova, [“Attracting Green Consumers as a Basis for Creating Sustainable Marketing Strategy on the Organic Market—Relevance for Sustainable Agriculture Business Development”](#), Foods, Special Issue Food Choice and Consumer Psychology, 2020, 9(11), 1552, ISSN: 2304-8158
12. Boban Melović, Anđela Jakšić Stojanović, Tamara Backović Vulić, Branislav Dudić and Eleonora Benova, [“The Impact of Online Media on Parents’ Attitude toward Vaccination of Children—Social Marketing and Public Health”](#), International Journal of Environmental Research and Public Health, 2020, 17(16):5816, ISSN: 1660-4601
13. Boban Melović, Branislav Dudić, Dragana Ćirović, Tamara Backović Vulić and Michal Gregus, [“The Analysis of Marketing Factors Influencing Consumers’ Preferences and Acceptance of Organic Food Products—Recommendations for the Optimization of the Offer in a Developing Market”](#), Foods, Special Issue Consumer Preferences and Acceptance of Food Products, 2020, 9(3), 259, ISSN: 2304-8158

14. Boban Melović, Nikola Milović, Tamara Backović-Vulić, Branislav Dudić and Peter Bajzik, "[Attitudes and Perceptions of Employees toward Corporate Social Responsibility in Western Balkan Countries: Importance and Relevance for Sustainable Development](#)", Sustainability, Special Issue "CSR and Business Ethics for Sustainable Development", 2019, 11(23), 6763, ISSN 2071-1050
15. Vesna Karadžić and Tamara Backović, "**The Montenegrin Capital Market: Calendar Anomalies**", Economic Annals, Volume LVI, No. 191, 2011., ISSN: 0013 – 3264
16. Tamara Backović Vulić, "**Characteristics of Montenegrin capital market in terms of efficiency**", Journal of Social and Business Studies, Volume 1, Issue 2, 2014. , ISSN print: 2303-6044, ISSN online: 2303-6176
17. Tamara Backović, "**Analiza vremenskih serija na primeru berzanskih indeksa u Crnoj Gori**", Preduzetnička ekonomija, Volume XIV, 2006., ISSN 1451-6659
18. Tamara Backović, "**Proces donošenja odluke – intuicija ili primena formalnog modela odlučivanja**", Preduzetnička ekonomija, Volume IX, 2005., ISSN 1451-6659
19. Tamara Backović, "**Uticaj preduzetništva na ekonomski rast i razvoj – teorijsko-empirijski pristup**", Preduzetnička ekonomija, Volume VII, 2004., ISSN 1451-6659

INTERNATIONAL CONFERENCES

20. Tanja Laković, Biljana Rondović, Tamara Backović Vulić and Ivana Ivanović, "**The Determinants of XBRL Adoption: An Empirical Study in an Emerging Economy**", 15th European, Mediterranean, and Middle Eastern Conference, EMCIS 2018, Springer International Publishing, Limassol, Kipar, 2018, pp. 532-546. Objavljeno na web adresi: <https://www.springer.com/gp/book/9783030113940>
21. Sergej Gričar, Štefan Bojnec, Tamara Backović Vulić and Vesna Karadžić, "**Tourism in Montenegro and Slovenia : breaks in time series**", V: CANBEY-ÖZGÜLER, Verda (ur.), ÇABUK, Saye Nihan (ur.), ZIBEL, Aydin (ur.). International symposium on advancements in tourism, recreation and sports sciences : proceedings book, International symposium on business and economics, 2018, Podgorica, Montenegro. Podgorica: Global Science Institute Publications: Mediterranean University Montenegro, 2018, str. 18-26. Objavljeno na web adresi: https://docs.wixstatic.com/ugd/acf14b_16abd178457b4cb1b97e70fd91b0937c.pdf [COBISS.SI-ID 1540932292]
22. Sergej Gričar, Štefan Bojnec, Vesna Karadžić and Tamara Backović Vulić, "**Macroeconomic gains from EU enlargement : what Montenegro can learn from Slovenia**", V: AYDIN, Recai (ur.), YILDIZ, Hakan (ur.). Mediterranean international conference on social sciences : congress proceedings : MECAS IV : Balkan countries and EU accession : economy, business and politics, (Mediterranean international conference on Social sciences, ISSN 2566-3216). Sarajevo: Dobra knjiga. 2018, str. 29-40. [COBISS.SI-ID 1540960196]
23. Sergej Gričar, Štefan Bojnec, Tamara Backović Vulić and Vesna Karadžić, "**Economic impacts of scholars to the national economy : the case of Slovenia**", V: BAYAR, Yilmaz (ur.). Proceedings of the 5th SCF International conference on "Economics and social impacts of globalization and future European Union". Usak: Usak University Faculty of Economics and Administrative Sciences. 2018, str. 7-14. [COBISS.SI-ID 1540615620]
24. Tamara Backović Vulić, Vesna Karadžić, Sergej Gričar and Štefan Bojne, "**Empirical analysis of random walk theory : evidence from Montenegro**", V: BAYAR, Yilmaz (ur.). Proceedings of the 5th SCF International conference on "Economics and social impacts of

globalization and future European Union". Usak: Usak University Faculty of Economics and Administrative Sciences. Podgorica, Crna Gora, 2018, str. 250-257. [COBISS.SI-ID 1540615876]

25. Danijela Jacimović, Slobodan Lakić, Milos Rajković and Tamara Backović Vulić, **“Managing external imbalances in Montenegro - will facilitate integration to EU”**, MATEC Web of Conferences Volume 106, International Science Conference SPbWOSCE-2016 “SMART City” St. Petersburg, Rusija, 2016. Objavljeno na web adresi: https://www.matec-conferences.org/articles/mateconf/pdf/2017/20/mateconf_spbw2017_08101.pdf
26. Tamara Backović Vulić, **“Testing the Efficient Market Hypothesis and its Citics - Application on the Montenegrin Stock Exchange”**, IX Annual Conference “Global Imbalances, Financial Institutions, and Reforms in the Post-Crisis Era”, European Economics and Finance Society , Atina, Grčka, 2010. Objavljeno na web adresi: <http://www.eefs.eu/conf/Athens/Papers/550.pdf>
27. Vesna Karadžić and Tamara Backović, **“Stock Exchange Characteristics Based on Financial Time Series Analysis”**, 6th International Conference of ASECU: Economic Development, Tax System and Income Distribution in the Countries of Southern and Eastern Europe, 2010.
28. Vesna Karadžić and Tamara Backović, **“Financial time series analysis based on Montenegrin stock exchange market indices”**, VIII Annual Conference “Current Challenges in the Global Economy: Prospects and Policy Reforms”organized by European Economics and Finance Society, Varšava, Poljska, 2009. Objavljeno na web adresi: www.eefs.eu/conf/Warsaw/Papers/580a.pdf
29. Vesna Karadžić and Tamara Backović, **„Applied analysis of financial time series based on the Montenegrin capital market indices“**, International Conference on Applied Economics (ICOAE), Solun, Grčka, 2008. Objavljeno na web adresi: <http://kastoria.teikoz.gr/icoae2/wordpress/wp-content/uploads/articles/2011/10/054-2008.pdf>

Univerzitet Crne Gore
adresa / address Cetinjska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone 00382 20 414 255
fax 00382 20 414 230
mail rektorat@ucg.ac.me
web www.ucg.ac.me
University of Montenegro

Broj / Ref 03-946

Datum / Date 24.06 2021

Crna Gora
UNIVERZITET CRNE GORE
EKONOMSKI FAKULTET
Broj 01/1719
29/06/21
Podgorica, 2021 god.

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“ br 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19 i 74/20) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore na sjednici održanoj 24.06.2021. godine, donio je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr **Tamara Backović** bira se u akademsko zvanje docent Univerziteta Crne Gore za **oblast Kvantitativna ekonomija** na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, na period od pet godina.

SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK
Prof. dr **Vladimir Božović**, vršilac funkcije rektora

Na osnovu člana 33 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list CG", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17) i službene evidencije, a po zahtjevu Perunović Željko Nina, izdaje se

POTVRDA O STUDIRANJU

Student **Perunović Željko Nina**, rođena **07-07-1994** godine u mjestu **Podgorica**, opština **Podgorica**, Republika **Crna Gora**, upisana je studijske **2019/20** godine, u **I** godinu studija, kao student koji se **samofinansira** na **akademske doktorske studije**, studijski program **EKONOMIJA**, koji realizuje **EKONOMSKI FAKULTET - Podgorica** Univerziteta Crne Gore u trajanju od **3 (tri)** godine sa obimom **180** ECTS kredita.

Studijske **2019/20** godine prijavila je *da sluša* **6** predmeta sa **60.00** (šezdeset) ECTS kredita.

Po prvi put iz **I (prve)** godine, prijavila je *da sluša* **6** predmeta sa **60.00** (šezdeset) ECTS kredita, što iznosi **100.00%** od ukupnog broja ECTS kredita u **I** godinu.

Saglasno Statutu Univerziteta Crne Gore, **Perunović Željko Nina** je po prvi put prijavila *da sluša* **više od 2/3**, odnosno **66,67%** (**šezdesetšest 67/100** %), od ukupnog broja ECTS kredita sa **I** godine i studijske **2019/20** ima **status redovnog studenta** koji se **samofinansira**.

Uvjerenje se izdaje na osnovu službene evidencije, a u svrhu ostvarivanja prava na: (dječji dodatak, porodičnu penziju, invalidski dodatak, zdravstvenu legitimaciju, povlašćenu vožnju za gradski saobraćaj, studentski dom, studentski kredit, stipendiju, regulisanje vojne obaveze i slično).

M. P.

Broj: 23 / 06 -
Podgorica, 05.06.2023 godine

Na osnovu člana 33 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list CG", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), člana 115 Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni list CG", br. 44/14, 52/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19, 72/19, 74/20 104/21) i službene evidencije, a po zahtjevu studenta Perunović Željko Nina, izdaje se

UVJERENJE O POLOŽENIM ISPITIMA

Student **Perunović Željko Nina**, rođena **07-07-1994** godine u mjestu **Podgorica**, opština **Podgorica**, Republika **Crna Gora**, upisana je studijske **2019/2020** godine, u **I** godinu studija, kao student koji se **samofinansira** na **doktorske akademske studije**, studijski program **EKONOMIJA**, koji realizuje **EKONOMSKI FAKULTET - Podgorica** Univerziteta Crne Gore u trajanju od **3 (tri)** godine sa obimom **180** ECTS kredita.

Student je položio ispite iz sljedećih predmeta:

Redni broj	Semestar	Naziv predmeta	Ocjena	Uspjeh	Broj ECTS kredita
1.	1	EKONOMETRIJSKI METODI I MODELI	"A"	(odličan)	8.00
2.	1	EKONOMSKE INTEGRACIJE	"A"	(odličan)	8.00
3.	1	MAKROEKONOMIJA	"A"	(odličan)	8.00
4.	1	METODE EKONOMSKIH ISTRAŽIVANJA	"A"	(odličan)	6.00
5.	2	POLITIKA KONKURENCIJE	"A"	(odličan)	10.00

Zaključno sa rednim brojem **5**.

Ostvareni uspjeh u toku dosadašnjih studija je:

- srednja ocjena položenih ispita "A" (**10.00**)
- ukupan broj osvojenih ECTS kredita **40.00** ili **66.67%**
- indeks uspjeha **6.67**.

Uvjerjenje se izdaje na osnovu službene evidencije, a u svrhu ostvarivanja prava na: (dječji dodatak, porodičnu penziju, invalidski dodatak, zdravstvenu legitimaciju, povlašćenu vožnju za gradski saobraćaj, studentski dom, studentski kredit, stipendiju, regulisanje vojne obaveze i slično).

Broj: 23 / 06 -
Podgorica, 05.06.2023 godine

M. P.

SEKRETAR,
